

VISIT DRØBAK &
OSCARSBORG

VIKEN
FYLKESKOMMUNE

Forstudie i besøksforvaltning

«Småby i sentrale strøk – Pilot Drøbak med Oscarsborg»

Mai 2024

Innhold

Forord.....	2
1. Bakgrunn og formål.....	3
2. Metode og gjennomføring.....	5
2.1. Interessentanalyse	6
2.2. Begrepsavklaring	7
3. Teoretisk bakteppe	8
3.1. Besøksforvaltning.....	8
3.2. Reiselivets økosystem	10
4. Situasjonsbeskrivelse	11
4.1. Volumer, reisestrømmer og kapasitet	12
4.1.2. Attraksjoner og arrangement	12
4.1.3. Overnattingsmarkedet.....	12
4.1.4. Reiseruteperspektivet.....	15
4.1.9. Reiselivets ringvirkninger @sara.....	17

4.1.10. Nøkkeltall oppsummert	20
4.2. Organiseringen av reiselivet.....	21
5. Aktuelle planer og strategier.....	22
5.1. Nasjonale føringer	22
5.2. Merket for Bærekraftig reisemål og 10 prinsipper for Bærekraftig reiseliv	23
5.3. Kommunale planer	24
5.4. Andre planer / utredninger	27
6. Hjerte- og smertepunkter	30
7. Interessentanalyse	37
8. Oppsummering og anbefalinger	43
8.1. Hovedfunn.....	44
8.2. Anbefalte innsatsområder for besøksforvaltning i Drøbak med Oscarsborg	46
8.3. Veien videre	47
Referanseliste.....	49

Forord

Det er med glede vi presenterer resultatet av **forstudien for besøksforvaltning i Frogn**. Studien har som mål å se på følgende problemstillinger for gamle Drøbak og Oscarsborg som besøksmål:

- Varierende besøksunderlag gjennom året med stort press på sommeren
- Utfordringer med parkering, toaletter og optimal gjesteflyt i pressperioder
- Behov for økt fokus på lavsesong for å kunne drive godt på helårsbasis

Rapporten gir en god oversikt over muligheter og utfordringer satt inn i et besøksforvaltningsperspektiv. Besøksforvaltning handler om å løse lokale utfordringer i fellesskap og ta ut vårt fulle potensial. Det handler også om å avklare roller og ansvar slik at vi får et effektivt samspill mellom det offentlige, næringsaktørene og lokalsamfunnet, til beste for alle.

Viken fylkeskommune - nå Akershus fylkeskommune – ønsket å sette fagområdet besøksforvaltning på dagsorden. De inviterte kommuner og reisemål i fylket til å søke om en forstudie som de finansierte. De valgte ut tre ulike reisemål; Gamlebyen i Fredrikstad, Norefjell-Reinsjøfjell i tillegg til Drøbak og Oscarsborg. Forstudien har også som mål å rigge Drøbak og Oscarsborg for Innovasjon Norge sitt «Merket for bærekraftig reisemål». Studien er utført av rådgivingselskapet Mimir ved Ingrid Solberg Sætre og Sarah Peters på oppdrag fra destinasjonsselskapet Visit Greater Oslo/Visit Follo i samarbeid med Frogn Kommune.

Gjennom frokostmøte og workshop, dialogmøter med interessenter fra forskjellige næringer og organisasjoner samt dokumentanalyser er det laget en interessentanalyse som definerer de viktigste aktørene i arbeidet med videre utvikling av Drøbak og Oscarsborg som besøksmål.

God besøksforvaltning og merket for bærekraftig reisemål er gode verktøy i stedsutviklingen og arbeidet med å videreutvikle Frogn. Vi må fortsette å tilrettelegge for besøkende som beriker lokalsamfunnet vårt samtidig som at dette gjøres på lokalsamfunnets premisser.

Frogn skal være et godt sted å drive næring, et godt sted å bo og et godt sted å besøke.

Mari Bareksten
Turistsjef
Frogn Kommune/ Visit Drøbak & Oscarsborg

Drøbak, mai 2024

Knut Aandal
Reiselivssjef
Visit Greater Oslo/Visit Follo

1. Bakgrunn og formål

Viken fylkeskommune satte i løpet av 2023 fagområdet besøksforvaltning på dagsordenen. Kommuner og reisemål i fylket ble invitert til å engasjere seg i felles utviklingsarbeid for å «løse sine lokale utfordringer og ta ut sine lokale potensial». Drøbak og Oscarsborg ble valgt ut som en av tre piloter i Viken fylke per 2023. Arbeidstittelen for Drøbak og Oscarsborg sitt pilotprosjekt innen besøksforvaltning er: «småby i sentrale strøk». De andre to pilotene er Gamlebyen i Fredrikstad; «bydel i større by», og Norefjell Reinsjøfjell; «hyttelandsby i distriktet».

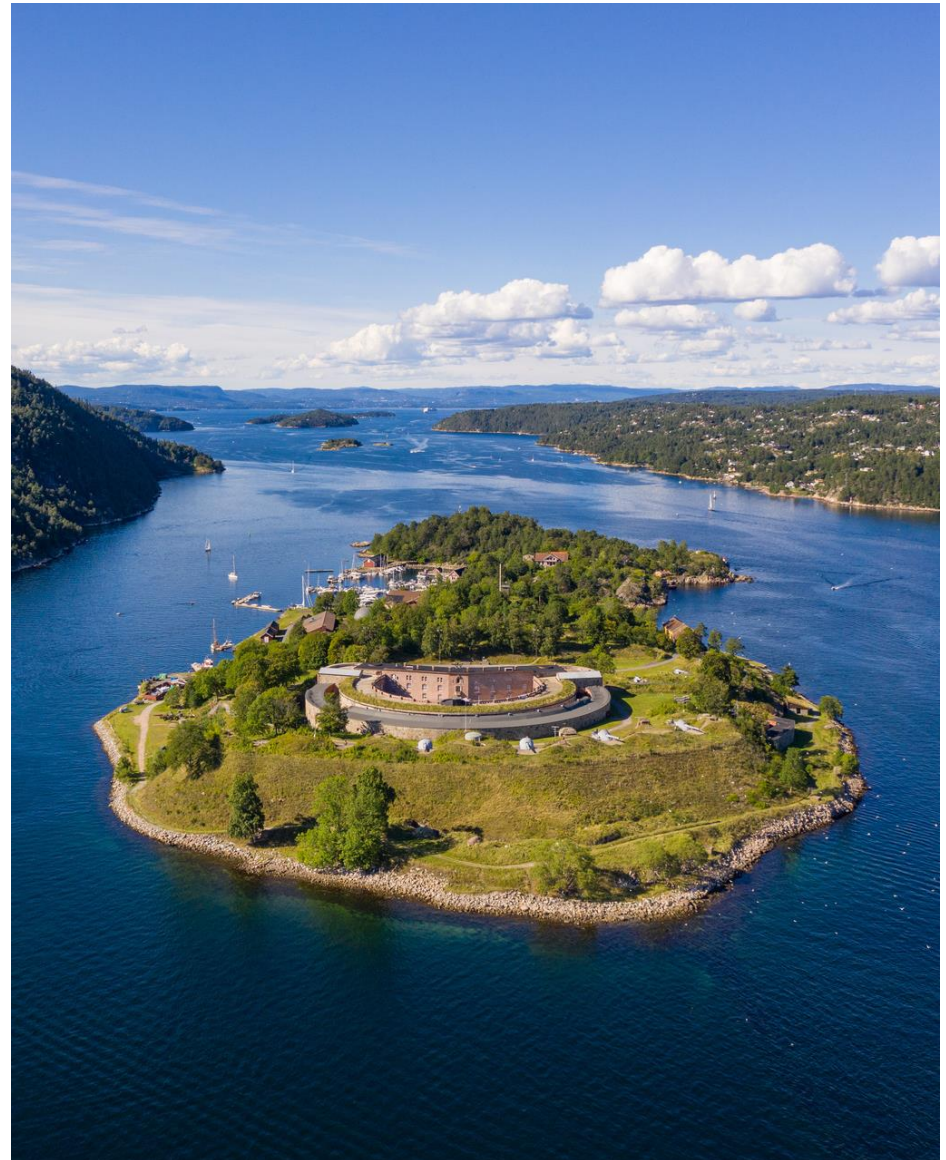
Visit Greater Oslo v/daglig leder Knut Aandal har hatt ansvar for å rigge forstudiefasen sammen med Frogn kommune v/Kommunalsjef Kultur og næring Hanne Løkka og Visit Drøbak og Oscarsborg ved turistsjef Mari Bareksten.

Hanne Lykkja, rådgiver besøksforvaltning og stedsutvikling i Buskerud fylkeskommune (tidl. Viken Fylkeskommune) har bidratt med faglig veiledning i både planleggingen og oppsummeringen av forstudien.

Hovedfokuset i forstudien er å kartlegge aktuelle og potensielle interessenter i et besøksforvaltningsarbeid, enten som et eget prosjekt eller at det integreres inn i et 2-årig prosjektarbeid for å kvalifisere til Innovasjon Norges «Merket for Bærekraftig reisemål».

Følgende hovedutfordringer er definert som en del av utgangspunktet for pilotprosjektet til Drøbak og Oscarsborg:

- Varierende besøksgrunnlag gjennom året med stort press på sommeren
- Utfordringer med parkering, toaletter og optimal gjesteflyt i pressperioder

Forstudiet har som utgangspunkt å svare opp følgende fire forhold:

1. Gjennomføre en interessentkartlegging av lokale aktører i Drøbak sentrum med Oscarsborg som inkluderer;
 - Hvem de er, hvilke utfordringer og muligheter de ser ifm. reiselivsutvikling og deres vilje til å bidra til et mer bærekraftig reiseliv og en bedre besøksforvaltning
2. Definere omfanget av et lokalt besøksforvaltnings-prosjekt, samt felles interesseflater opp mot en eventuell sertifisering som bærekraftig reisemål¹
3. Skissere forslag til oppgaver og mål for et lokalt besøksforvaltningsprosjekt i Drøbak sentrum med Oscarsborg
4. Faglig tilrettelegging for etablering av en lokal destinasjonsledelse/reisemålsledelse som kan fungere som en styringsgruppe for (besøksforvaltnings-)prosjektet

Viken fylke ble oppløst fra 1. januar 2024 og de gamle fylkene Buskerud, Akershus og Østfold er gjenopprettet. Det refereres fremdeles til Viken fylke innledningsvis her, ettersom midlene og igangsettelsen av dette arbeidet skjedde innenfor rammene til den tidligere fylkeskommunestrukturen.

¹ [Innovasjon Norge – om Merket for bærekraftig reisemål](#)

2. Metode og gjennomføring

Innenfor rammene av dette forstudiet har vi lagt hovedvekt på interessentanalysen og kartlegging av relevante interesseflater for et besøksforvaltningsprosjekt. Ved å få en oversikt over interessenter og aktuelle interesseflater, kan vi ta det neste skrittet mot å rigge et eget besøksforvaltningsprosjekt. Organisering, finansiering, tiltak og mål for et hovedprosjekt vil bli avklart i et forprosjekt.

Metoden vi har brukt i dette forstudiet inkluderer dokumentanalyser av relevante planer og rapporter, workshop og fire arbeidsmøter med oppdragsgiver Visit Greater Oslo og Frogn kommune (deltakere fra hhv. Viken / senere Akershus Fylkeskommune deltok på to av møtene), samt kartlegging av aktuell statistikk og annen relevant innsikt som gir et helhetlig bilde av reiselivet i området. Interessentanalysen er basert på en-til-en-intervjuer med sentrale aktører, samt innspill fra felles workshops og arbeidsmøter.

Det faglige perspektivet er i stor grad basert på erfaringer fra Nordland fylkeskommunes pilotprosjekter innen besøksforvaltning. Mens naturressurser er grunnlaget for mange av forvaltningsprinsippene i Nordland, er det kultur- og kulturarv som er grunnlaget for pilotprosjektene i Viken. Selv om mange av de samme prinsippene og verktøyene er relevante, er hovedforskjellen i disse pilotprosjektene at reiselivet er tettere knyttet til kulturmiljøet og lokalsamfunnet. Den sosiale dimensjonen er derfor mer fremtredende her. Derfor har vi også sett til studier og innsikt fra sammenlignbare områder. Resultatene fra dette prosjektet og et ev videre forprosjekt / hovedprosjekt vil gi ny kunnskap som antakelig også vil være nyttig for, og ha overføringsverdi til andre reisemål i Norge.

Dette forstudiet er utformet som et kunnskapsgrunnlag, med vekt på en faglig og faktaorientert situasjonsbeskrivelse. Vi har gjort noen faglige vurderinger med tanke på de viktigste mulighetene og utfordringene knyttet til videre arbeid med besøksforvaltning i Drøbak og Oscarsborg.

2.1. Interessentanalyse

I en interessentanalyse kartlegges spesifikke aktører, enten det er foreninger, bedrifter eller individer, som påvirker eller blir påvirket av utviklingen innenfor et bestemt område.

I dette forstudiet har vi gjennomført en interessentanalyse blant sentrale aktører innen reiseliv- og lokalsamfunnsutvikling i Drøbak og på Oscarsborg. Analysen er basert på følgende spørsmål:

- Hvem er de (roller, ansvar, involvering, etc.)?
- Hvilke utfordringer og muligheter ser de i forbindelse med reiselivsutvikling?
- Har de vilje til å bidra til et mer bærekraftig reiseliv og bedre besøksforvaltning?

Interessentene er identifisert og kartlagt basert på oppdragsgivers beskrivelse, formelle roller og ansvarsposisjoner, samt innspill underveis gjennom intervjuer, workshops og arbeidsmøter.

I kapittel 7 oppsummeres interessentene og funn fra intervjuene. Her rangeres deres betydning for

besøksforvaltningsprosjektet basert på en faglig vurdering.

Vurderingen tar utgangspunkt i hvor det formelle ansvaret for ulike praktiske og økonomiske forhold ligger i dag, og hvem som bør være nærmest prosessen for å sikre innbyggernes trivsel, bærekraftige næringer og fornøyde besøkende. Det er også et mål i prosjektet å kartlegge felles interesseflater med tanke på en eventuell kvalifiseringsprosess for Merket for bærekraftig reisemål (se kapittel 5.1).

Figur 1 Modell for interessentanalysen (Figur v Mimir as)

MIMIR

2.2. Begrepsavklaring

Her følger en oversikt over begrepsbruken slik den forekommer i denne rapporten. Begrepsbruken er langt på vei basert på Nasjonal reiselivsstrategi 2030 og NOU 2023:10

Besøkende: En person som reiser til eller oppholder seg på et sted som ligger utenfor det området han eller hun normalt ferdes i, der reisen er av en ikke rutinemessig karakter og oppholdet ikke varer mer enn et år. Reisen kan være både av personlig karakter (ferie/fritid, besøke venner og familie) og/eller yrkesrelatert.

Reiselivsnæring er en samlebetegnelse for de næringer som dekker etterspørsel fra reisende som befinner seg utenfor eget hjemmeområde. Dette inkluderer også forretningsreiser, kurs og konferanse, studiereiser ol. Definisjonen tilsier at hvem som er reiselivsaktører varierer fra reisemål til reisemål. På steder med mange hytter vil for eksempel både handelsstand og bygg- og anleggsnæringen være viktige reiselivsaktører. Innen reiseliv finner vi transport, opplevelser, aktiviteter, overnatting og servering, formidling og informasjon. I mange land kalles reiselivsnæringen for *besøksnæring*, og næringsaktiviteten beskrives som alt konsum som henger sammen med at man fysisk besøker stedet.

Reiselivsutvikling omfatter utviklingen av reiselivet som næring, dvs. det arbeidet som pågår i og rundt bedriftene.

Reisemål: NOU 2023:10 Leve og oppleve bruker denne definisjonen på ett reisemål «*Et reisemål er et geografisk sted som besøkes fordi stedet har noen kvaliteter, og stedet gir den besøkende noen opplevelser som gjør det verdt å besøke*» (Kobro et al, 2013 s 27). Reisemålet er altså det samme som en destinasjon og som lokalsamfunnet, og omfatter alle aktørene som berøres av reiselivsaktiviteten, både næring (direkte, indirekte og indusert), innbyggere, frivillighet og kommuner/forvaltning.

Reisemålsutvikling: Det arbeidet som gjøres for å utvikle et reisemål som både har attraksjonskraft i markedet, som tar vare på natur og kultur og bidrar til et godt lokalsamfunn. Reisemålsutvikling er altså lokalsamfunnsutvikling og nærings-/ reiselivsutvikling sett som en helhet.

Reisemålsledelse: Et forum bestående av næringsliv (både reiseliv og annen næring), innbyggerrepresentanter, representanter fra frivilligheten og kommunene, ev også fylkeskommune. I besøksregioner med høy andel fritidsinnbyggere bør det vurderes om også fritidsinnbyggerne skal være representert. Reisemålsledelsen arbeider med muligheter og utfordringer knyttet til reisemålet nå og fremover. Målet er å oppnå en helhetlig utvikling på reisemålet/i besøksregionen som også bidrar til bosteds- og besøksattraktivitet.

Destinasjonsselskap/Visit selskap. Er den juridiske enheten som jobber med fellesoppgaver på vegne av medlemmene og/eller eiere. Jobber ofte med medlemsbasert aktiviteter som markedsføring, kompetanseheving og lignende, samt driver gjerne turistinformasjon. Mange destinasjonsselskap er også viktige møtepunkt mellom reiselivet, kommuner og andre samarbeidspartnere.

Fellesgoder: Reisemålsutvalget (NOU 2023:10) definerer et fellesgode ut fra forståelsen av at det er et kollektivt eller offentlig gode. Flere kan benytte seg av godet uten at det forringer verdien for andre, eller at godet blir brukt opp. Rene fellesgoder kjennetegnes også ved at de ikke er mulig å forhindre noen i å benytte seg av dem, noe som vil si at de er ikke-ekskluderbare. Reisemålsutvalget har vurdert og drøftet ulike løsninger for finansiering av fellesgoder. I arbeidet med besøksforvaltning vil tematikken være sentral. NOUen er foreløpig ikke vedtatt, men gjennom høringsrundene har det kommet inn bred støtte for en nasjonal ordning som forvaltes og fordeles regionalt til reisemål med utfordringer, men med premiss om at det jobbes strukturert med reisemålsledelse og besøksforvaltning.

Besøksforvaltning: NOU 2023:10 definerer begrepet på følgende måte: «besøksforvaltning innebærer å utvikle strategier og benytte ulike verktøy for å forebygge og avbøte uønskede konsekvenser av besøk på naturmiljø, kulturmiljø, og/eller i lokalsamfunn, i tillegg til å øke den sosiale, kulturelle, økonomiske og miljømessige verdiskapingen av besøk.

3. Teoretisk bakteppe

I dette kapitlet beskrives i korte trekk noen sentrale prinsipper innen besøksforvaltning, og perspektivet på reiselivet som et økosystem.

3.1. Besøksforvaltning

Besøksforvaltning er en strategisk tilnærming for å håndtere og balansere besøkende i naturområder, kulturområder og lokalsamfunn. Målet er å sikre en positiv opplevelse for både innbyggere og besøkende, samtidig som man ivaretar og beskytter miljøet, kulturarven og styrker lokal verdiskaping. Gjennom besøksforvaltning kan man styre besøksstrømmen, påvirke besøkendes adferd, og derigjennom sikre at besøkende får en meningsfull og lærerik opplevelse.

God besøksforvaltning handler om å sikre at vi får «rett antall gjester på rett sted til rett tid», også vist til som «4R modellen» (se figur 2). Besøksforvaltning refererer bla. til

- Verktøy og tiltak som bidrar til å regulere besøkendes adferd på reisemålet.
- Gjesteadferd som et resultat av tilretteleggingen på reisemålet.
- Kanalisering av de besøkende som påvirker omsetning i butikkene, gjestetilfredshet og trivselen til innbyggerne.
- Forvaltning av naturområder og kulturminner.

Behovet for besøksforvaltning blir spesielt tydelig i områder som krever spesifikke tiltak for regulering, for eksempel i forbindelse med høye besøksvolum, uønsket adferd blant besøkende, eller der det er risiko forbundet med besøket. Det er ofte en klar årsakssammenheng, eller problemstilling mellom handling og mulige konsekvenser for den besøkende, innbyggere eller reiselivets ressurser (naturområder, kulturminner etc.).

Samtidig er det fornuftig med besøksforvaltning også på reisemål og steder som ikke nødvendigvis har disse klare årsakssammenhengene, enda. Det er et godt føre-var-prinsipp å jobbe med besøksforvaltning på alle steder som har en viss grad av turisme. I sluttrapporten til pilotprosjektet til Nordland konkluderes det med at ekte bærekraftig reiselivsutvikling må være regenerativ, noe som innebærer at den tar vare på økosystemer, er gjenopprettende og

**Rette volumer av rette gjester
på rett sted til rett tid**

Mimir as

Figur 2: 4R – rette volumer av rette gjester på rett sted til rett tid
(Figur v/ Mimir as)

livgivende, og bidrar positivt til å ta vare på samfunn, klima og miljø. Det regenerative perspektivet er også sentralt i NOU 2023:10 «Leve og oppleve». Dette innebærer at reiselivet skal bidra til å «reparere og gjenoppbygge lokale økosystemer og styrke lokalsamfunnet». ²

«Besøksforvaltning i praksis dreier seg i stor grad om å avklare roller og ansvar og å sikre en omforent reisemålsledelse som over tid kan utvikle et forpliktende og effektivt samspill mellom det offentlige, lokalsamfunnet og næringsaktørene»³

Fem spørsmål som med fordel kan legges til grunn for arbeidet med besøksforvaltning er:

- 1) **Hvorfor trenger vi dem?:** hva skal turismen gjøre for oss? Svaret gir oss et formål med turismen og definerer hvilken rolle og verktøy turismen skal være for lokalsamfunnet.
- 2) **Hva har vi?:** hva har vi som gjør at turister ønsker å besøke oss? Det er viktig å ikke stille spørsmålet ander veien, for da kan vi lett overlate kontrollen til eksterne aktører. Hvilke lokale ressurser er det vi ønsker å bygge på?
- 3) **Hvor og når vil vi ha dem?:** Dette er to spørsmål som henger sammen. Når er det akseptabelt at de besøkende kommer? Når ønsker vi IKKE besøkende? Dette bør også diskuteres med andre næringer for å unngå potensielle konflikter.
- 4) **Hvem vil vi invitere hjem?:** Selv i privat sammenheng er det kanskje ikke alle vi gleder oss like mye til å få besøk av. Noen passer vi bedre sammen med enn andre. Også i reiselivet er det viktig å reflektere over hvilke målgrupper vi aktivt skal invitere hjem til vår kommune.
- 5) **Hvordan får vi tak i dem?:** Til sist kan vi stille spørsmål om hvordan vi får tak i de besøkende – for nå vet vi hva vi har å tilby, hvem vi ønsker skal komme, hva vi vil de skal se og gjøre osv. Dermed blir dette en målrettet strategisk øvelse basert på den langsiktige visjonen for reisemålet.

Kilde: Method of persistent Enquiry, Cillian Murphy, Loop Head Peninsula – Hentet fra «Et informasjonsskriv fra Nordland fylkeskommune om hvordan kommuner kan håndtere reiselivsutvikling» / rev. 2023 s. 34

² NFD (2023 s. 25) NOU 2023:10

³ Nordland fylkeskommune (2023 s. 23) «Besøksforvaltning – hvorfor og hvordan?»

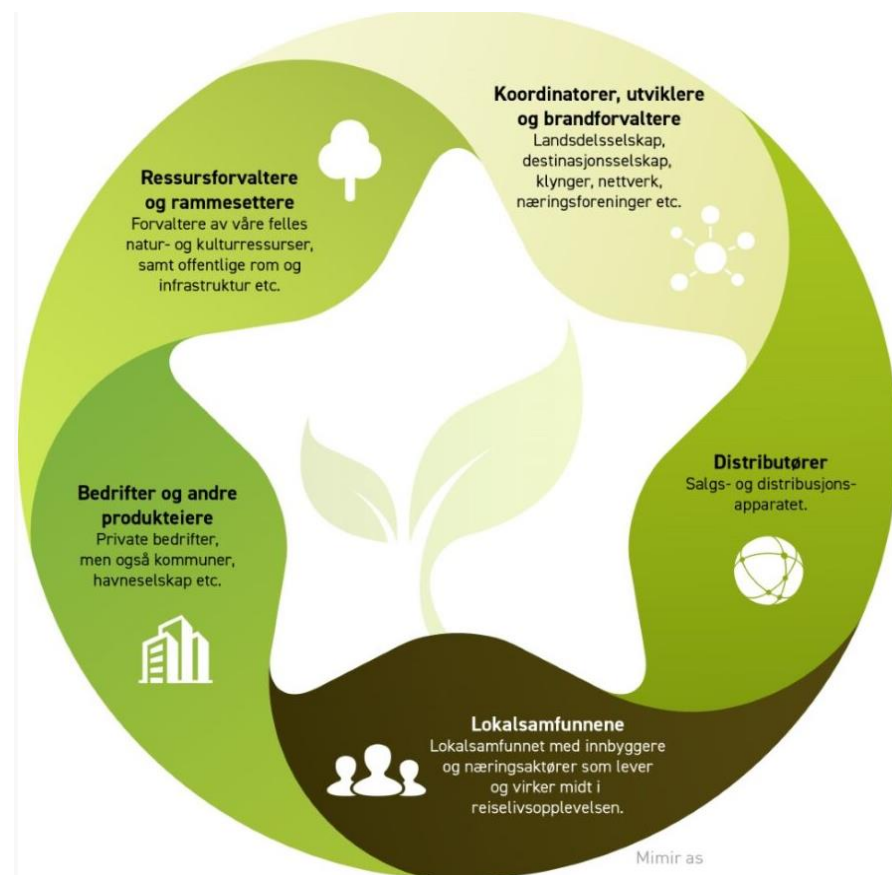
3.2. Reiselivets økosystem

Reiselivets rolle og betydning for utviklingen av lokalsamfunn har fått økt oppmerksomhet både nasjonalt og internasjonalt i etterkant av Covid-19-pandemien. Nasjonal reiselivsstrategi 2030, «Sterke inntrykk med små avtrykk», legger til grunn at utviklingen av reiselivet må skje i takt med lokal kapasitet og håndteringsevne. Håndteringsevne er nettopp kjernen i besøksforvaltning. Et perspektiv for å forstå lokal håndteringsevne er å se på reiselivet som et økosystem, noe som også er et viktig perspektiv i den nasjonale reiselivsstrategien. Her heter det:

«Reiselivet er helt avhengig av et organisert samspill med samfunnet rundt seg, fordi motivet for en reise ikke nødvendigvis er et kommersielt produkt, men like gjerne å søke et naturområde, et kulturarrangement, et naturfenomen eller en attraktiv by. I sum gjør dette reiselivet til et økosystem og et nettverk av bransjer med mange ulike koblinger mellom markeder, aktører og leverandører. Når et ledd i økosystemet ikke fungerer, skaper det derfor utfordringer for andre deler av økosystemet.» (fra Nasjonal Reiselivsstrategi, 2021 s. 15)

I jobben med å kartlegge reiselivets økosystem handler det om; å involvere interessenter og andre aktører, finne felles verdiforslag, finne felles konsensus, avklare mulige konfliktområder og ikke minst få et helhetlig bilde av hvem som blir berørt på ulike nivå, både direkte og indirekte.

Økosystemperspektivet er nyttig å ha med seg i arbeidet med besøksforvaltning og reisemålsledelse for å forstå ulike avhengighetsforhold mellom interessenter. Det åpner også i større grad opp for å se nye allianser og samarbeidsmuligheter på et reisemål. I en interessentanalyse handler det mer konkret om å avklare roller og ansvar ift. et gitt prosjekt eller en oppgave.

Figur 3 Reiselivets økosystem. (Illustrasjon v/ Mimir AS)

4. Situasjonsbeskrivelse

Frogn og Drøbak bygger sin nåværende næringsstruktur på en flere hundre år lang og mangfoldig kystkulturhistorie. Gamle Drøbak er registrert som del av “nasjonale kulturhistoriske bymiljøer i Norge” (NB!-registret)⁴ fordi det er en av de viktigste trehusbyene i Oslofjordområdet. Drøbak var kjent som badeby allerede på 1860-tallet, stedet badegjestene tok turen med dampskip for å nyte sjøen, der badeparken yret av liv om sommeren.⁵

Turismen i Frogn har utviklet seg betydelig, fra hovedsakelig å fokusere på profilering av Gamle Drøbak, til nå å inkludere hele kommunen med by, land, fjord, båtliv og Oscarsborg festning. Siden formannskapet i 1989 vedtok at julenissen kommer fra Drøbak, og den norske julenissens offisielle postadresse ble satt til Drøbak, har julebyen blitt en viktig del av merkevaren. Julehuset og den rikelige julestemningen i desember har bidratt til et betydelig antall besøkende også utenom badesesongen.

Størstedelen av det ferie- og fritidsbaserte reiselivet foregår fortsatt om sommeren, og er knyttet til båt- og badeliv, et hyggelig handelstilbud og kulturliv i sentrum, festivaler, arrangementer og besøk til Oscarsborg. I 2020 begynte man å markedsføre Drøbak som “søndagsbyen”, med utgangspunkt i at byen tilbyr et tilgjengelig og hyggelig handels-, kultur- og serveringstilbud.

Det er verdt å merke seg at den største kommersielle reiselivsaktøren (Festningshotellene) har bedriftsmarkedet med møter, kurs/konferanse og event som en viktig/sin viktigste målgruppe og med høst-vinter-vår som hovedsesong.

Området har et rikt kulturtilbud med store arrangementer som Drøbakfestivalen, Drøbak Havnefestival (tidligere Drøbak Bluesfestival), Gitarer ved fjorden og Oscarsborg Operaen. Kommunen har også et rikt tilbud innen servering og aktiviteter, med omtrent 20 serveringssteder som er åpne hele året, og et variert tilbud innen aktiviteter og attraksjoner som golf, RIB på fjorden, gårdsbesøk, båt- og badeliv, gallerier, lokalmat med mer. Tilrettelagte friluftsområder i og ved Oslofjorden er også en viktig brikke i det totale tilbudet til de besøkende.

⁴ NB!-registeret er en oversikt over kulturmiljøer i byer, tettsteder og landskap av nasjonal interesse. Eies og driftes av Riksantikvaren. NB!-registeret finner du her: [link](#)

⁵ Avsnitt Hentet fra strategisk næringsplan for Frogn kommune, vedtatt juni 2018 s.16

OPPLEVELSE, REISELIV, KUNST OG KULTUR, OG BESØKSRETTET NÆRING

Drøbak har mange muligheter til å etablere nye funksjoner ved å bygge videre på den unike kyst- og kulturhistorien. Kulturminner kan skape verdier og moderne virksomheter i den gamle bebyggelsen og legge grunnlag for reiselivsbasert næring og vekst. Videre er det et potensialet i det etablerte kunst- og kulturlivet.

Det er i hovedtrekk markedskreftene som styrer næringsutviklingen. Likevel har kommunen en viktig rolle som vertskap og tilrettelegger, herunder sikre god infrastruktur, rammevilkår og tilgang til kompetanse og kapital.

Figur 4 Frogn kommune 2019: [Kommuneplanens samfunnsdelen 2019-2031 s. 33](#)

4.1. Volumer, reisestrømmer og kapasitet

4.1.2. Attraksjoner og arrangement

Drøbak har de siste årene utviklet seg til å bli en stor festivalby med både Drøbakfestivalen, Drøbak Havnefestival (tidligere Drøbak bluesfestival), Gitarer ved fjorden og Oscarsborg Operaen. Drøbakfestivalen hadde sitt første år i Badeparken i 2016. Tall fra Frogn kommune v/ turistinformasjonen viser følgende besøkstall for de største arrangementene i området:

- Drøbakfestivalen: 2022: 4.600 besøkende. 2023: 6.300 besøkende.
- Drøbak havnefestival: 2022: 3.500 betalende gjester fra 400 postnummer fordelt på fem land, Norge, Sverige, Danmark, Canada og USA. 2023: 4.707 betalende gjester fra 441 postnummer fordelt på to land.
- Oscarsborg Operaen: 2022: 5.833 besøkende 2023: 6.000 besøkende

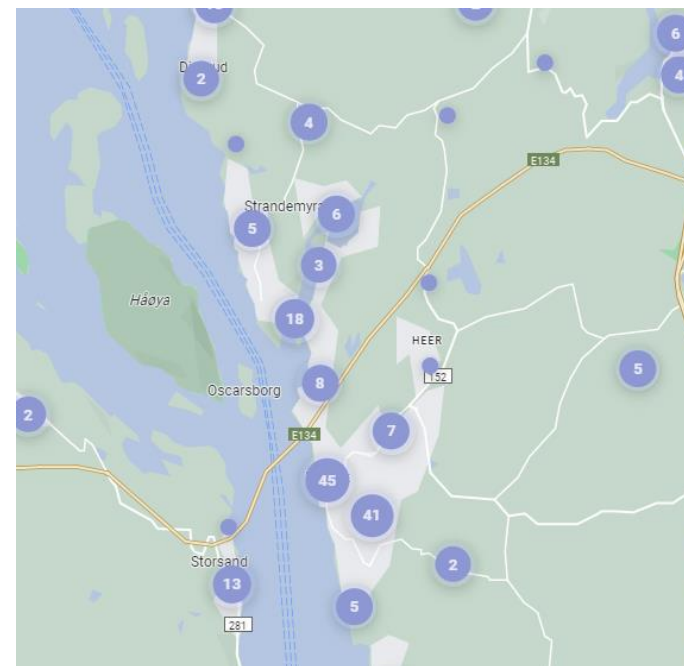
I 2019 åpnet Bølgen bad og aktivitetssenter. Badet brukes både av lokalbefolkning og besøkende, og hadde i 2022 rundt 200 000 besøkende. I 2023 hadde de 222 814 besøkende. Drøbak Akvarium hadde i 2023 rundt 40 000 besøkende.

Besøkstallene fra Festningsmuseet på Oscarsborg er ca. 55 000 årlig. Det inkluderer også skoleklasser fra Frogn og Bærum kommuner gjennom bl.a. «Den kulturelle skolesekken».

4.1.3. Overnattingsmarkedet

Frogn har en del små, og et par store overnattingsaktører. Det er derfor begrenset med statistikk for kommersielle overnattinger i kommunen. De to hotellene Reenskaug Hotel og Oscarsborg Hotel & Resort som begge ligger i Frogn kommune har samlet seg under paraplyen Festningshotellene i 2017. Disse to bedriftene har 15,25% av Follo-regionens overnattingskapasitet.

- Gjestedøgn Oscarsborg i 2023: 13 146, økning fra 2019 på nesten 1,5%
- Gjestedøgn for Reenskaug i 2023: 8 820, økning fra 2019 på ca. 2%

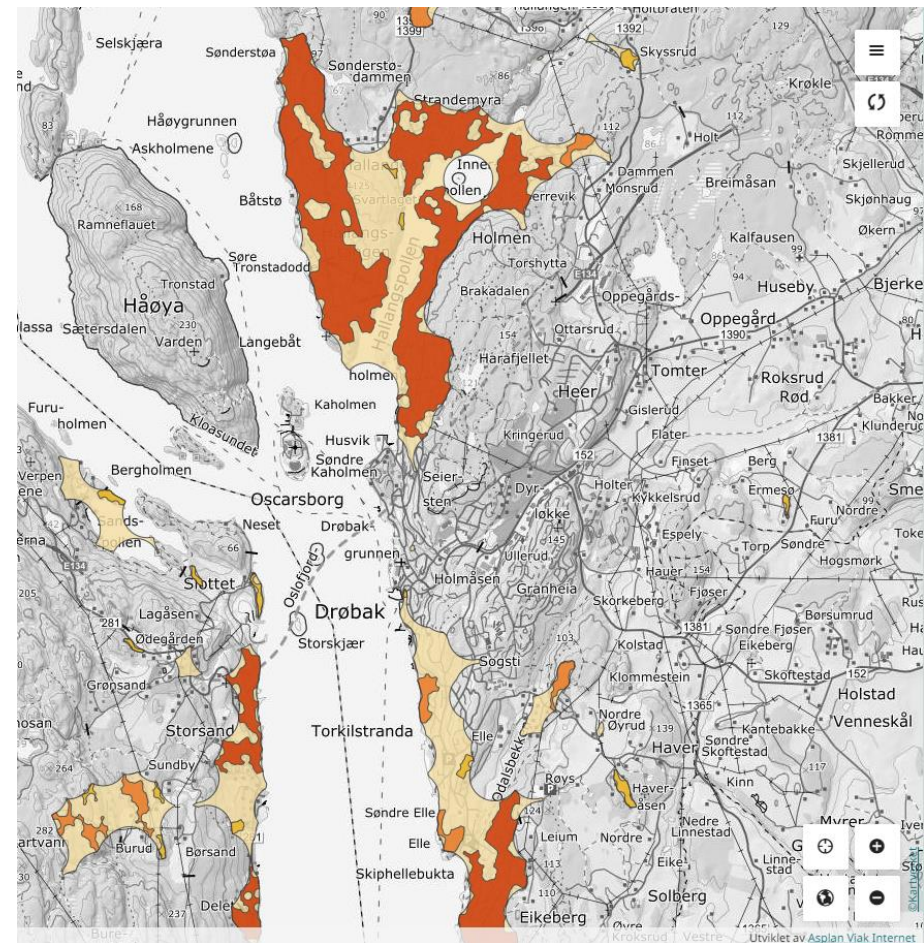
Figur 5 Skjermdump fra Airdna som viser antallet utleieenheter via Airbnb i området (Airdna.co)

Airbnb

En vesentlig del av overnattingsmarkedet i Frogn dekkes av utleie via Airbnb og lignende delingsplattformer. I alt er det årlig mellom 140 og 180 utleieenheter av ulik størrelse som driver. Noen av disse drives kommersielt, slik som Speilglasshytta NEST (4 senger), men bruker Airbnb som plattform. Flest utleieenheter er det i sentrumsområdet. Skjermdumpet fra Airdna (figur 5) illustrerer lokasjoner der det er høyest tetthet utleieenheter. Vi ser at det særlig i sentrumsområdet er et høyt antall utleieenheter. Airbnb utgjør flere steder et godt supplement til kommersiell overnatting der denne er begrenset. Samtidig kan utleie via Airbnb gå på bekostning av leiemarkedet (fastboende), eller konkurrere med kommersielle aktører. Utleiere via Airbnb er også sjelden med i et destinasjonssamarbeid, eller som bidragsytere til fellesgoder i reiselivet slik de kommersielle aktørene er.

Fritidsboliger

Det er også en relativt høy andel fritidsboliger i kommunen; 2 879 per 2023 (SSB). Til sammenligning har Ås og Vestby hhv 559 og 1 566 fritidsboliger. Fritidsboligturisme skiller seg fra en del annen trafikk ved at disse eier senga si selv og har et annet handlemønster enn eksempelvis besøkende på dagstur eller gjennomreise. I tillegg til å være et viktig kundesegment for handelsstanden kjøper de også tjenester innen bygg, anlegg og vedlikehold. Fritidsboliger representerer dermed et inntekstpotensial både i byggefasen og «driftsfasen». Samtidig fører bygging av fritidsboliger også til økte behov for infrastruktur utover lokalbefolkningens behov. Fritidsboligbefolkningen er derfor også viktig å ta med i et besøksforvaltningsperspektiv.

Figur 6 Fritidsbygninger på kartet. De skraverte områdene indikerer tettbebygde fritidsbyggområder og større sammenhengene fritidsbyggområder.
<https://kart.ssb.no/share/2013f15aa2b4>

Kystleden

Kystledhyttene på Bergholmen, Håøya og Lågøya utgjør også en viss overnattingskapasitet med i alt 187 senger.⁶

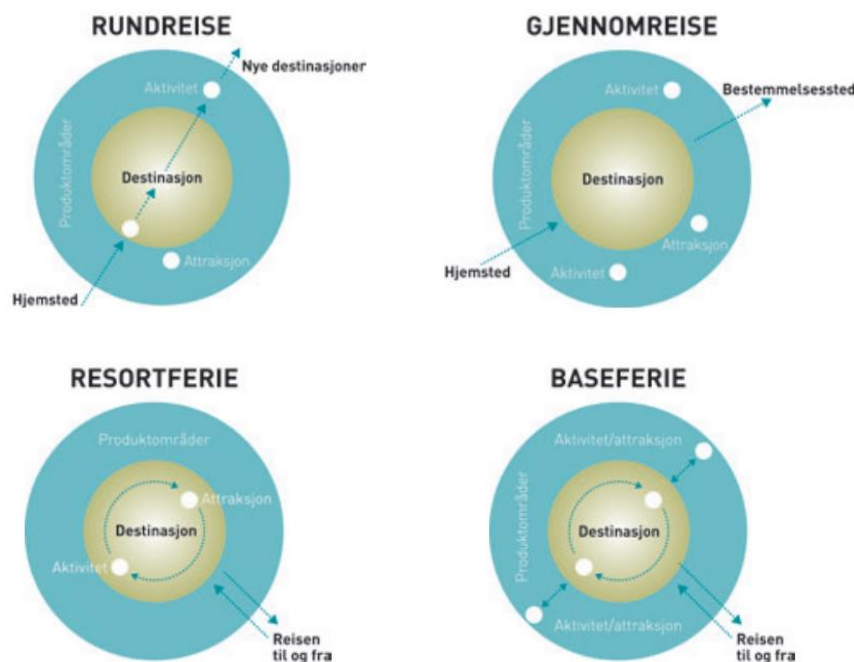

⁶ Oslofjorden friluftsråd, hytteoversikt: [Link](#)

4.1.4. Reiseruteperspektivet

Besøksstrømmer kan beskrives ut fra «reiseruteperspektivet», en modell som er brukt i Innovasjon Norges «hvitebok for reisemålsutvikling» (2008) for å forstå og beskrive ulike reiseformer. Den viser ulikheter i reisemønster og konsum knyttet til dette. I Drøbak og Oscarsborg er det typisk en del baseturisme dvs. besøkende som overnatter et sted (både i og utenfor regionen – eks. i Oslo) og drar på dagsturer til kjente attraksjoner eks. Oscarsborg og / eller Gamle Drøbak sentrum. Antakelig er det også en del som er på rundreise, og stopper innom. Fritidsbåter og bussturer for grupper er typisk rundreisebasert.

Gjennom tilgang til mobildata fra Telia Crowd Insight har kommunen hatt anledning til å hente ut tall som indikerer antall personer som har oppholdt seg i området over lengre tid. På den måten har man tolket et bilde av omfanget besøkende som ikke bor fast i området. Ut fra disse dataene har man beregnet at det i 2022 var ca. 3,5 mill. besøkende til Frogn kommune. Besøkende defineres her som «en person som har oppholdt seg et sted lenger enn 20 minutter, og som startet dagen i en annen kommune». Den omfatter besøkende basert på tellinger fra Telia og omfatter kun norske besøkende. Via loggboken til Tregaardens Julehus og observasjoner ved turistkontoret er det registrert besøkende fra rundt 50 nasjonaliteter i sommermånedene og rundt 25 nasjonaliteter i vintermånedene.

Figur 7 Reiseruteperspektivet. Illustrasjon fra Hvitebok for reisemålsutvikling, Innovasjon Norge 2008.

Figur 7 Skjermdum fra Visit Greater Oslo

Oscarsborg

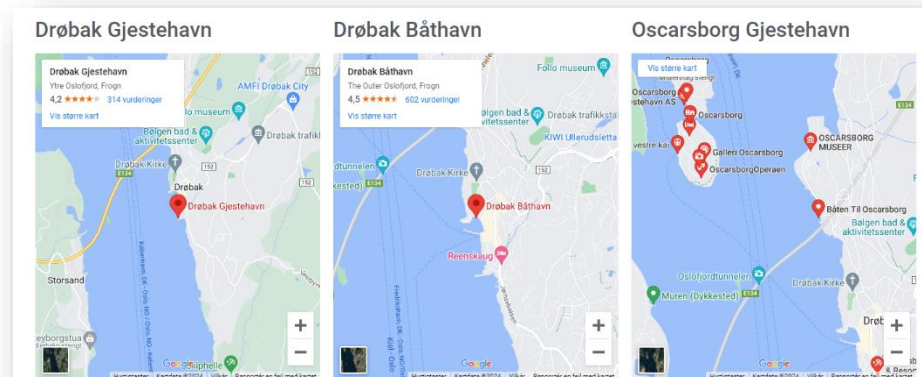
Overnattingsmarkedet på Oscarsborg består i stor grad av MICE (møte, incentive, kurs- og konferanse, event), dvs. bedriftsmarkedet utgjør den viktigste målgruppen gjennom året, bortsett fra i sommerferien. I tillegg er det betydelig med bussturisme, større grupper med interesse for historie, kultur og kulturminner som kommer for guida turer på Oscarsborg både med og uten overnatting. På sommeren er det også et attraktivt stopp for de som er på tur med egen fritidsbåt.

Cruise

Drøbak har også en del cruiseturisme, i form av utflukter fra Oslo. Den relativt korte reiseveien og markedsføringen av Tregaardens Julehus spesielt har bidratt til en betydelig mengde besøkende som kommer til Oslo med cruise og velger Drøbak som mål for dagens shore – ex utflukt. De som besøker Oslo med cruise, har et stort antall utflukter og sightseeingturer å velge fra. Drøbak har klart å etablere en posisjon for denne typen turer, der Gamle Drøbak og spesielt Julehuset er hovedattraksjonen.

Fritidsbåtturisme

- Drøbak gjestehavn har 48 plasser og gode fasiliteter som strøm, vann, toalett og restaurant. Gjestehavna driftes av Frogn kommune. Gjestehavna ligger noe utfordrende til og er eksportert for vær og vind.
- I Drøbak båthavn er det mulig å leie medlemmenes båtplass når de ikke er i bruk.
- Oscarsborg gjestehavn på Nordre Kaholmen på Oscarsborg har plass til ca. 110 båter. 5 – 7.000 båtdøgn i sesong (påske – høstferie). Har en familieprofil. Mange faste gjester fra Oslo/Oslofjord-regionen. Flere utenlandske gjester i 2023, pga. valuta/drivstoff-priser. Familiedrevet v/ Per Otto Hansen og Rita Fredheim. Datter Berit står for den daglige driften. Har 7 ansatte i sesong. Etablerer nytt spisested «Spiseriet» fom. sesongen 2024 i gjestehavna.

Figur 9 Gjestehavner i Drøbak. Skjermdump fra googlesøk

4.1.9. Reiselivets ringvirkninger

Næringsstrukturen i kommunen består i all hovedsak av små og mellomstore virksomheter med mindre enn 50 ansatte. Næringsstrategien viser at dette bildet gjelder reiselivet, så vel som andre typer næring.⁷ En stor andel jobber innenfor varehandel (ca. 19%).⁸ Varehandel beskrives i strategisk næringsplan som viktig for annen næringsutvikling, spesielt reiseliv og for stedsutvikling som sådan. En svært høy andel av de sysselsatte i Frogn pendler ut av kommunen. Rett næring på rett sted – med et mål om å øke antall arbeidsplasser i kommunen er derfor et mål i næringsplanen og samfunnsplanen. Tall fra NHO Reiseliv viser at det i alt er 430 personer sysselsatt i reiselivet.⁹ Tall fra SSB (2023) viser at det er 233 som jobber innen overnatting og servering.¹⁰

Verdiskapingstall for Frogn kommune (Innovasjon Norge v/Asplan Viak)			
	Reiseliv ellers	Transport og formidling	Sum
2022	95 mill.	62 mill.	157 mill.
2021	100 mill.	13 mill.	113 mill.
2020	75 mill.	76 mill.	151 mill.
2019	84 mill.	60 mill.	145 mill.

⁷ Frogn kommunes planstrategi 2024-2027, høringsversjon per des. 2023

⁸ Strategisk næringsplan for Frogn komme. Tall fra SSB per 2016.

⁹ Basert på kalkyler v/ Menon Economics <https://www.nhoreiseliv.no/tall-og-fakta/skatteinntekter-fra-reiseliv/> Disse omfatter tall fra regnskapspliktige næringer, dvs. aktører med omsetning på 5 mill. eller mer, innenfor det som gjerne karakteriseres som *kjernenæringene i reiselivet; transport, overnatting, servering, formidling og opplevelser*. I praksis er dermed tallet antakelig høyere i Frogn som følge av det høye antallet små virksomheter som ikke er regnskapspliktige i Brønnøysundregisteret.

¹⁰ Forskjellen på tall fra SSB og Menon sine beregninger er at Menon baserer seg på data fra regnskapspliktige foretak, mens SSB også tar med enkeltpersonforetak. Samtidig er det større usikkerhet knyttet til tall for sysselsatte enn verdiskaping, fordi det trolig ofte er et innslag av skjønn når bedriftene oppgir antall ansatte, og rapporteringen per bedrift er ikke nødvendigvis konsistent fra et år til det neste.

Figur 10 "Kommunale inntekter fra personskatt og sysselsatte i reiseliv" NHO / Menon [link](#)

I et besøksforvaltningsperspektiv er det interessant å forstå hvordan ulike typer besøkende har ulikt forbruk og ulik adferd på reisemålet. Tradisjonelle «tålegrenseanalyser» og lignende vil kun til et visst punkt kunne bidra til å forstå hvor man kan sette en grense med hensyn til antall personer. Derfor er det vist til 4R modellen i kap. 3; «rette volumer av rette gjester på rett sted til rett tid». Reiselivets karakter gjør det mulig å påvirke etterspørselen og, gjennom det, distribuere verdiskapingen i tid og rom. Det vil si at man gjennom forhold som blant annet type tilrettelegging, aktivitetstilbud, tilgjengelighet og markedsføring kan påvirke hvem man «inviterer hjem til seg», og hvordan de oppfører seg når de på besøk.

Tabellen til høyre viser i grove trekk hvordan man kan tenke seg at forbruket varierer ut fra type besøkende. En på dagstur vil ha et annet handlemønster og forbruk enn en som er med på en organisert busstur etc. Det samme gjelder adferd, og det å jobbe med spesifikke gjestetyper (personas) kan være et godt verktøy for å forstå og forutse type gjesteadferd og hvilke forventninger de har mht. informasjon, tilrettelegging og tilbud. Denne måten å jobbe på bidrar også til at man kan se hvilken gjestetyper som evt. kan komme i konflikt med hverandre på grunn av motstridende forventninger og behov.

Her handler det om å visualisere mulighetsrommet ut fra ulike målgruppers behov og ønsker. De grunnleggende behovene for en ferierende, er relativt konstante på tvers av ulike målgrupper. Dette fordi man på en ferie gjerne søker seg bort fra hverdagen og ønsker å bli beriket av opplevelser. Det som skiller målgruppene er hva som gir mening, posisjon og tilhørighet, og hvordan man oppnår dette. Dyp kundeinnsikt vil derfor kunne gi et stort konkurransefortrinn.

Vare /tjeneste	Gjest i kommersielle anlegg	Eiere av private hytter	Gjester i småbåthavn	Cruise-gjester
Opplevelser / aktiviteter Kulturtilbud	●	●	●	●
Restaurant / servering	●	●	●	(●)
Hotell / overnatting	●			
Matbutikk	(●)	●	●	(●)
Annen detaljhandel		●	●	
Håndverkere		●		
Annet servicetilbud		●	●	
Annen bygg og anlegg		●		
Kommunale tjenester		●		
Havnevesen			●	●

Tabell 2: Illustrasjon på ulike typer forbruk knyttet til ulike typer besøkende. Mimir AS.

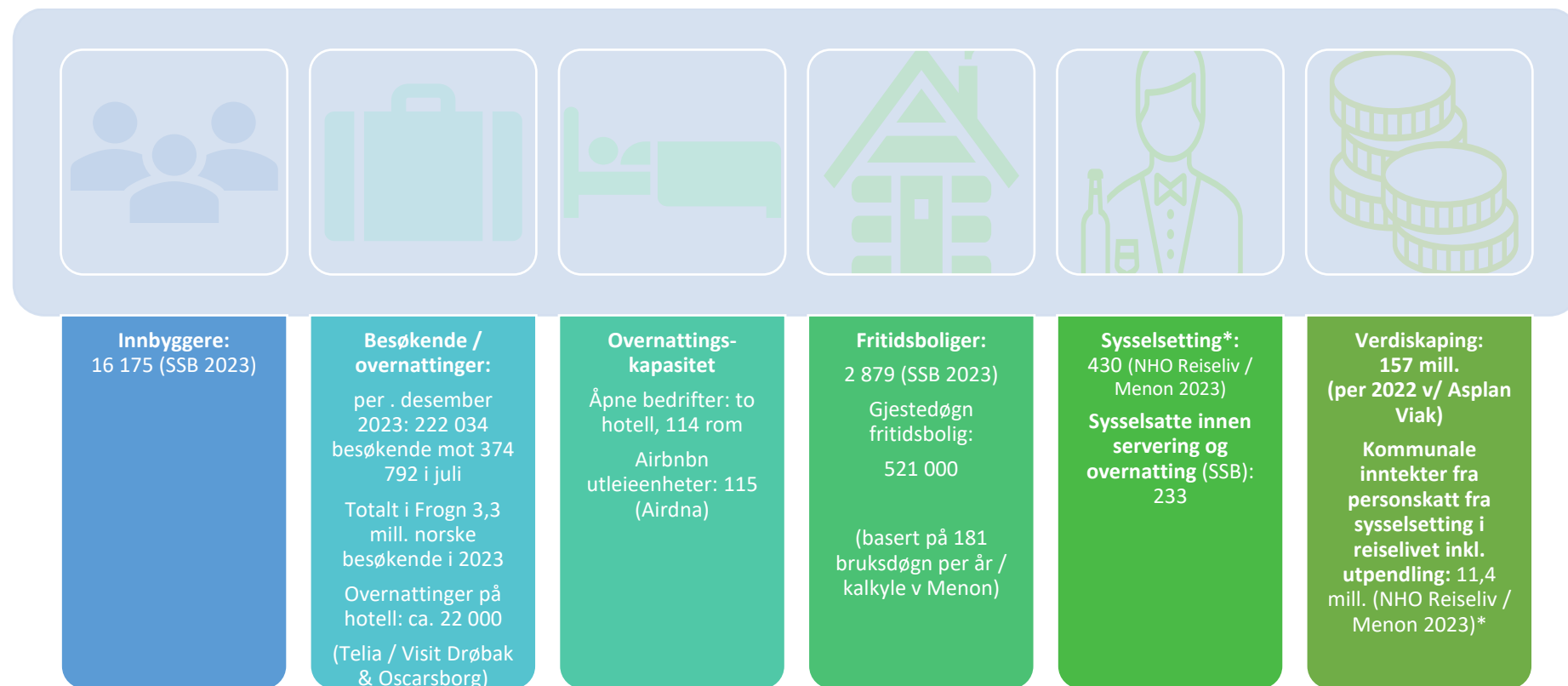
På siden gis noen generelle eksempler på ulike gjestetyper / personas:

BUCKETLISTEREN	KULTURARVGJESTEN	VENNETURGJENGEN	BARNEFAMILIEN
			
• Kommer for å se attraksjoner • Vil ha mye på kort tid • Har en «best-of-tilnærming» • Velger ofte hovedrutene • Vil ha inspirasjon og råd • Trenger mye og kjapp info	• Interessert i fortidas tradisjoner og hendelser • Vil forstå og lære mer. • Ildsjel som vil bidra til å bevare kulturarven. • Ønsker ypperlig formidling med nye, interessante perspektiver • Deltar svært aktivt i opplevelsene om de gir mening og treffer interessen.	• Vil pleie flokken sin • Vil gjøre ting sammen • Vil kose seg ved måltidene • Vil bo samlet, gode fellesrom • Sosiale opplevelser er viktigst • Vil ha det enkelt og fleksibelt	• Vil ha familietid, pleie flokken • Vil at barna skal ha det fint • Vil ikke ha unødig stress • Vil ha mye og relevant info • Opptatt av å dokumentere • Praktiske, trygge og fleksible løsninger

Figur 11 Eksempler på noen ulike "personas". Mimir AS

Personas er en metode for å beskrive og få en dypere innsikt i kunders behov og motivasjon. Dette er altså en slags idealkunder eller brukerprofiler basert på forestilte personer eller personifisering av markeds- eller befolkningssegmenter. Disse profilene tillegges ofte et navn, en enkel fortelling om livssituasjon og personlighet, og en beskrivelse av deres individuelle atferd og mål. Vi kan dermed si at en «persona» viser til en bestemt kundetype i en bestemt kontekst.

4.1.10. Nøkkeltall oppsummert

*Nb. Se forklaring på tall vedr. sysselsetting og verdiskaping under punkt 4.1.9

4.2. Organiseringen av reiselivet

Visit Greater Oslo (Akershus Reiselivsråd): en medlemsbasert organisasjon med rundt 200 medlemmer fra hele Akershus. Under Visit Greater Oslo sin nettstruktur ligger Visit Drøbak & Oscarsborg, på lik linje med Visit Follo, Visit Asker & Bærum og Visit Romerike. Her skjer mesteparten av profileringsarbeidet innen synlighet og markedsføring. I tillegg er fokusområder i Visit Greater Oslo kompetansebygging, nettverksbygging, tilretteleggelse for næringsutvikling. Selskapet (selskapsnavn Akershus Reiselivsråd) ble etablert i 1987 og representerer store og små bedrifter innen besøksnæringen med ca. 160 næringsmedlemmer og 11 medlemskommuner.¹¹

Frogn kommune: gjennom sin avdeling for kultur- og næring, har ansvaret for flere nøkkelområder innen reiselivsutvikling og forvalter turistsjef stillingen. Oppgaver og roller som kommunen påtar seg p.t. er:

- En koordinerende rolle
- Rollen som strategisk ressurs
- Vertskap – det tilbys et helårsåpent turistkontor
- Kontaktpunkt for Visit Greater Oslo
- Det jobbes også en del med profilering og analyse av reiselivet i Frogn

Det utarbeides månedlige reiselivsrapporter med informasjon om besøkstall, nettsidetall, annen relevant informasjon og aktiviteter. Turistinformasjonen er samlokalisert med Akvariet og drifter også BUA— en gratis utlånssentral av sport og fritidsutstyr og dermed tett koblet på det frivillige. Seks ganger i året holdes frokostmøter for reiselivsnæringen der kommunens administrasjon og frivilligheten er representert.

Frogn næringsråd: nøytral interesseorganisasjon som jobber med å «fremme næringslivets interesser på det politiske plan, utvikle eksisterende næringsliv og stimulere til etablering av nye virksomheter i Drøbak by og Frogn kommune». Er organisert med undergrupper med ulike bransjeinteresser, bl.a. eiendom, detaljhandel, helse & velvære, håndverk, servering, kunst & kultur.

Visit Oslo Region: samarbeid mellom VisitOSLO, Visit Greater Oslo (Akershus Reiselivsråd), Visit Fredrikstad & Hvaler, Visit Vestfold og Visit Øst-Norge om internasjonal ferie- og fritidsmarkedsføring, turoperatørbearbeidelse, internasjonal presse samt fellesprosjekter på tvers av kommune-/fylkesgrense.

Visit Oslo: Festningshotellene er partnere i Visit Oslo og bruker dette som en viktig salgs- og markedsføringskanal ovenfor sine målgrupper. Visit Drøbak & Oscarsborg har brosjyren sin liggende på Oslo Visitor Center, turistinformasjonen til Visit Oslo.

¹¹ [Akershus Reiselivsråd \(visitgreateroslo.com\)](http://akershus.reiselivsrad.visitgreateroslo.com)

5. Aktuelle planer og strategier

5.1. Nasjonale føringer

En rekke planer og strategier er med på å gi føringer for lokal og regional utvikling av reiselivet, både fra nasjonalt hold, regionalt og lokalt.

Innledningsvis er det vist til Nasjonal reiselivsstrategi, der forståelsen av reiselivet som et økosystem står sentralt (se kap. 3.2). Også «veileder for bærekraftig utvikling av våre nasjonale festningsverk» viser til målbildet i nasjonal reiselivsstrategi (se fig. 13).

Det er også vist til NOU 2023:10 «Leve og oppleve», som tar for seg en modell for utvikling av norske reisemål der koblingen mellom lokalsamfunnsutvikling, næringsutvikling og besøksforvaltnings står sterkt.

Regjeringen har nå også fulgt opp med et veikart for reiselivet (presentert februar 2024). De tre utvalgte innsatsområdene i veikartet er: 1) Utvikle lønnsomme produkter og et stadig mer attraktivt reiselivstilbud i Norge, 2) Utvikle norske reisemål i en mer bærekraftig retning, 3) Utvikle det internasjonale markedsarbeidet på en strategisk måte, i tråd med våre ambisjoner for norsk reiseliv. Dette veikartet tar også opp reiselivets potensial som eksportnæring, og som en av fem nasjonale eksportsatsinger. En egen eksportstrategi for reiselivet skal utarbeides, basert på målbildet i Nasjonal reiselivsstrategi; høy verdiskaping – lavt klimaavtrykk.

Videre lesing av nasjonale føringer:

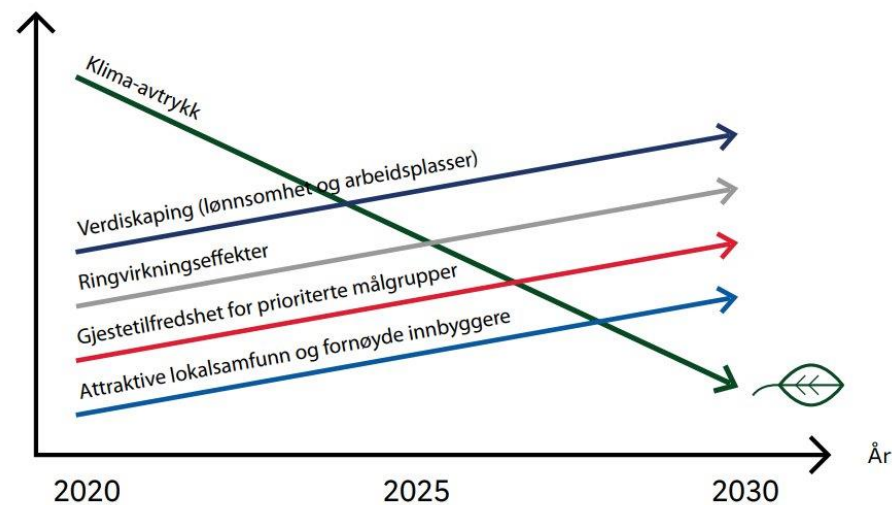
Innovasjon Norge (2020): «Nasjonal reiselivsstrategi 2030. Sterke inntrykk med små avtrykk» [Link](#)

Nærings- og fiskeridepartementet (2023): NOU 2023:10 «Leve og oppleve. Reisemål for en bærekraftig fremtid» [Link](#)

Nærings- og fiskeridepartementet (2024): «Veikart for reiselivsnæringen» [Link](#)

Hele Norge eksporterer: «Reiseliv blir neste nasjonale eksportsatsing» [Link](#)

Forsvarsbygg (u.å). Veileder for bærekraftig utvikling av våre nasjonale festningsverk [Link](#)

Figur 82 Målbilde i Nasjonal reiselivsstrategi "2030. Sterke inntrykk med små avtrykk. (Innovasjon Norge 2021 s.48)

5.2. Merket for Bærekraftig reisemål og 10 prinsipper for Bærekraftig reiseliv

Innovasjon Norges merkeordning «Bærekraftig reisemål» omfatter over 50 reisemål som til sammen dekker 1/3 av norske kommuner. Selve ordningen består av 31 kriterier og 84 indikatorer som skal besvares gjennom dokumentasjon og/eller ulike former for tiltak, som for eksempel gjeste- og innbyggerundersøkelser.

Arbeidsprosessen frem til førstegangsmerking er omfattende. Den går normalt over 2 år og krever samhandling og ressursbruk både av offentlige og private aktører. For å beholde merket må reisemålet re-merkes hvert 3 år. Dette betyr at en på reisemålet må sette av ressurser til kontinuerlig arbeid. Merkeprosessen forutsetter også at det gjennomføres merkearbeidet må bli en del av driften der en jobber kontinuerlig med å bli mer bærekraftig. To sentrale krav i merkeprosessen er også at det finnes en helhetlig strategi på reisemålet og at det etableres en såkalt «reisemåls/-destinasjonsledelse» for samhandling på reisemålet. Merkeprosessen er derfor best egnet for reisemål der en har jobbet felles om utvikling og samhandling over tid.

I Merkeordningen er det definert egne krav om at destinasjonsledelsen «i en involverende prosess skal planlegge og innarbeide tiltak for god besøksstyring slik at samhandling mellom reiselivsnæring, lokalsamfunn og gjester fremmes.»¹²

Et grunnleggende premiss for et bærekraftig reisemål, er at reiselivet skal være til nytte for lokalsamfunnet.

Bærekraftig Reisemål

Lokalt engasjement
i et langt perspektiv

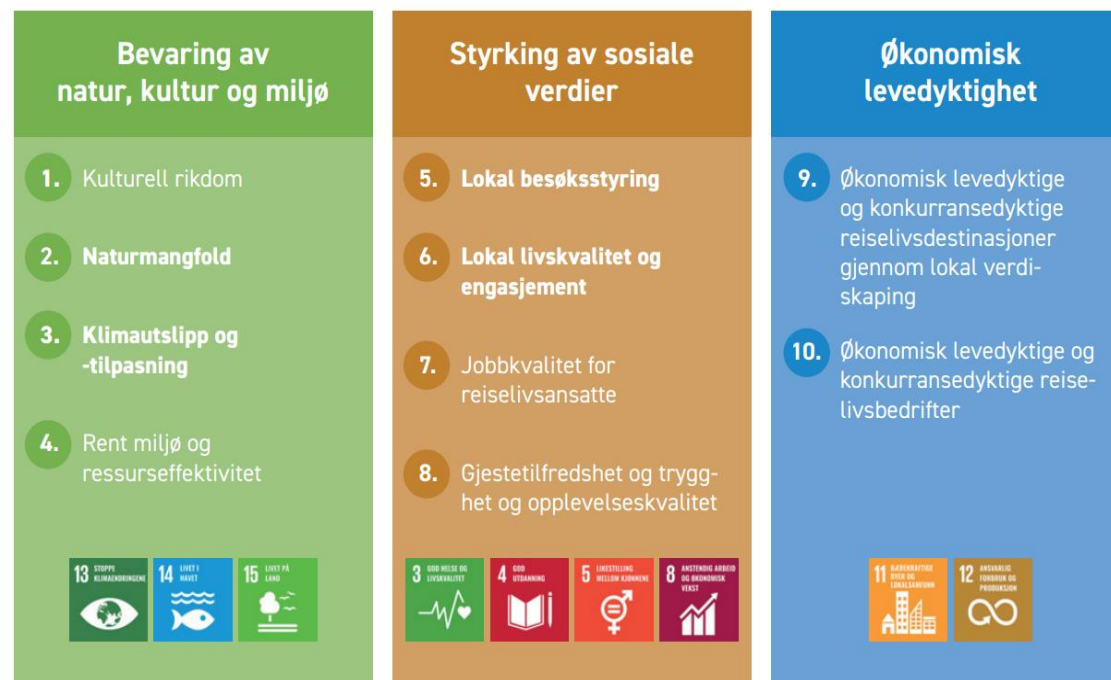

Fig. 13. Innovasjon Norges 10 prinsipper for et bærekraftig reiseliv. Basert på UNWTO.

Disse ligger til grunn i Merket for bærekraftig reisemål, med særlig vekt på de som er uthevet (2,3,5,6).

¹² Kriterier A1-1 / A1 -2 fra Standard for bærekraftig reisemål. Kriterier og indikatorer. Versjon 3.0 - 01.01.2022. Destinasjonsledelse

Et element i merkeordningen er derfor at det jevnlig gjennomføres undersøkelser blant innbyggerne for å kartlegge deres oppfatning av reiselivet, samt kartlegge de økonomiske ringvirkningene lokalt. I tillegg skal det gjennomføres undersøkelser blant gjester og bedrifter.

5.3. Kommunale planer

Kommunen har ansvar for å finne gode løsninger for samfunnet som helhet gjennom sitt planleggingsarbeid, og å bidra til forutsigbare rammer for alle berørte aktører. Det forutsetter at reiselivet og andre næringer involveres tidlig i planleggingen. Her gis det eksempler på noen av planene som berører og berøres av arbeidet med besøksforvaltning og reiseliv-/reisemålsutvikling.

- **Kommuneplanens samfunnsdel 2019-2031** ([Link](#))

I samfunnsdelen (vedtatt 2019) er det fire satsingsområder som er lagt til grunn for den fremtidige samfunnsutviklingen:

- Klima og energi
- Livskvalitet og folkehelse
- Stedsutvikling, bo- og nærmiljø
- Næringsutvikling og verdiskaping

Gamle Drøbak er oppført på Riksantikvarens register over Nasjonale Kulturhistoriske Bymiljøer i Norge, NB-registeret, sammen med 75 bykommuner. Begrunnelsen er at Drøbak er en av de viktigste trehusbyene i Oslofjordområdet, siden byen har bevart en betydelig bestand av viktige enkelt hus og kulturmiljøer fra 17- og 1800-tallet. Det er også knyttet nasjonal interesse til Drøbak som kunst-, kultur-, bade- og ferieby (utsnitt hentet fra side 28 i samfunnsdelen). Gjennom områdeplanen for Seiersten, Ullerud og Dyrløkke (Byutviklingsplanen) skal det utvikles en sammenhengende og klimavennlig by mellom Dyrløkke og Gamle Drøbak med attraktive nærings- og boligområder. Byutviklingsplanen skal støtte opp under og styrke Drøbaks rolle som kommunesentrum og Gamle Drøbak. **Også dette er helt sentralt for det helhetlige arbeidet med besøksforvaltning.**

- **Kommuneplanens arealdel 2023-2035** ([Link](#))

I arealdelen fra 2023 heter det at kommunen har store arealreserver til næringsvirksomhet. Reiseliv og handel er blant virksomhetsområdene det legges til rette for, i tillegg til lager og logistikk. Sammen med arealdelen er det vedtatt en langsiktig arealstrategi som blant annet har mål om bærekraftig tettstedsutvikling med kompakt byutvikling, kortreist dagligliv og grønn mobilitet. For næringsutviklingen er begrepet «rett virksomhet på rett sted» (også kalt «ABC-prinsippet») lagt til grunn. Dette innebærer å tilrettelegge for at næringsvirksomhet lokaliseres i områder som har de rette areal- og

Figur 14 Fra samfunnsplanen til Frogn kommune s. 19

transportegenskapene i forhold til virksomhetens behov, samtidig som samfunnet oppnår en effektiv arealbruk, god tilgjengelighet, og styrket grunnlag for miljøvennlig transport og for by- /tettstedsutvikling.

- Planbestemmelser og retningslinjer: [02 FK KPA 2023-2035 planbestemmelser 19.6.23 uløst innsigelse.pdf \(windows.net\)](#)
- Arealplaner: [arealplaner.no](#) | [KPLAN2023 > Plandokumenter](#)

- **Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap i Frogn kommune 2023 – 2035** ([Link](#))

Det er utarbeidet en kulturmiljøplan som er en temaplan som gir oversikt og beskrivelser av et prioritert utvalg av Frogn kommunes kulturhistorie. Kommunedelplanen er tredelt:

- Del I Kulturminner og kulturmiljø i Frogn
- Del II Kulturmiljøforvaltning i Frogn
- Del III Handlingsplan med oversikt over aktuelle innsatsområder for kulturminnevernet

- **Strategisk næringsplan per 2018** ([Link](#))

I strategisk næringsplan ser man blant annet på hva kommunen kan bidra med for å styrke handelen i og attraktiviteten i sentrum. Fem punkter som skisseres opp her er:

- Styre den overordnede by- og senterutviklingen i retninger som bidrar til å styrke sentrum
- Gjennomføre tiltak som påvirker tilgjengelighet, bymiljø og handel i sentrum positivt
- Se på mulighetene for å kunne omstrukturere og konsolidere den fragmenterte gårdeierstrukturen
- Se på vellykkede prosjektbyer som har lyktes med å snu negativ utvikling i sine sentrum (Drammen, Fredrikstad, Bodø og arenaer for utvikling av barnevennlige byrom som eksempler)
- vern gjennom bruk

Sentrumsutvikling - hva kan Frogn gjøre for å styrke handelen i og attraktiviteten til sentrum?

- Styre den overordnede by- og senterutviklingen i retninger som bidrar til å styrke sentrum
- Gjennomføre tiltak som påvirker tilgjengelighet, bymiljø og handel i sentrum positivt
- Se på mulighetene for å kunne omstrukturere og konsolidere den fragmenterte gårdeierstrukturen
- Se på vellykkede prosjektbyer som har lyktes med å snu negativ utvikling i sine sentrum (drammen, fredrikstad, bodø og arenaer for utvikling av barnevennlige byrom¹⁵ som eksempler)
- vern gjennom bruk

Figur 95 Strategisk næringsplan 2018 s. 15

(hentet fra Strategisk næringsplan 2018 s.15)

- **Områderegulering for Gamle Drøbak, vedtatt 2021** ([Link](#))

Hovedhensikten med områdereguleringen er å bevare og forvalte kulturminneverdiene i Drøbaks historiske bymiljø av nasjonal interesse, belyse utviklingsmulighetene og styrke områdets kulturhistoriske og arkitektoniske kvaliteter. Det historiske bymiljøets opplevelses-, bruks- og kunnskapsverdier skal ivaretas som en del av byutviklingen i Drøbak. Som grunnlag for utarbeidelse av planen er det laget en ROS-analyse (2016) og en kulturhistorisk stedsanalyse (DIVE, Asplan Viak 2012). Til områdereguleringsplanen hører en Veileder for plan- og byggesaker (Frogn kommune / Norconsult 2017 – oppdatert 2021)

Områderegulering for Gamle Drøbak omfatter også Badeparken som ble valgt til kommunens Tusenårssted ved inngangen til år 2000, kommunens hjertested ved rullering av kommuneplanen 2006, og ble kåret av innbyggerne til det mest attraktive friluftsområdet i Friluftslivets år 2015. Badeparken ble statlig sikret friluftsområde i 2020, og det ble utarbeidet en forvaltningsplan for parken i 2018. Hensikten med forvaltningsplanen er å angi langsiktige mål for hvordan Badeparken skal framstå, bevares og utvikles. ([Link](#))

- **Reguleringsplan for Kaholmene, vedtatt 2005**

Nordre og søndre Kaholmen med Oscarsborg er regulert til spesialområde, bevaring av bygninger og anlegg av historisk og antikvarisk verdi. Planen inneholder følgende bestemmelse: *«Hele planområdet omfattes av «Verneplan for Oscarsborg Festning» Verneplanen skal være rettledende for all ferdsel, bruk og tiltak innenfor planområdet. Bygninger og anlegg skal holdes ved like i henhold til bestemmelsene i verneplanen. Byggemeldingspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven skal forelegges kulturminnemyndigheten til uttalelse før endelig vedtak kan fattes. Uteområder og vegetasjon skal skjøttes i henhold til bestemmelser i verneplanen.»* Verneplan for Oscarsborg, 2001 ([Link](#)).

- **Temaplan for frivillighet** ([Link](#))

Temaplan for Frivillighet ble vedtatt i kommunestyret 19.06.2023. Planen består av et kunnskapsgrunnlag og en handlingsplan. Rapporten er tillagt stor vekt i utformingen av temaplanens handlingsdel. Paraplyorganisasjonene har fungert som en referansegruppe for arbeidet med temaplanens handlingsplan.

Frivillighet er en viktig del av besøksforvaltning og reisemålsutvikling, og må involveres på linje med andre interessenter. Som det heter innledningsvis i handlingsplan for frivillighet «frivillighet er også en sentral del av vår beredskap og bidrar til å sikre vår felles kulturarv».

Tett kobling i arbeidet mellom frivillighet og reisemålsutvikling kan bidra til å sikre forankring i lokalbefolkning, eierskap til utviklingen og kunnskap om verneverdier både blant innbyggere og besøkende.

- **Trafikksikkerhetsplan Frogn kommune 2023 – 2026** ([Link](#))

Planen følger opp risikomoment fra ROS analysen knyttet til trafikksikkerhet, og tar for seg konkrete tiltak.

- **Planstrategien for perioden 2024 – 2027** ([Link](#))

Den kommunale planstrategien er et verktøy for politisk prioritering av kommunens planarbeid, for å møte kommunens behov i valgperioden. Det nye kommunestyret skal også ta stilling til om kommuneplanen helt eller delvis skal revideres, og hva som er det samlede planbehovet i perioden. En tematikk som belyses i planstrategien som er særlig aktuell mht. besøksforvaltning er temaplan for vei og trafikkavvikling i Drøbak. Særlig pekes det på utfordringer knyttet til trafikkavvikling og sikkerhet i sentrum, og da primært i sommermånedene. Også trafikk til Oscarsborg, planinitiativ for ny brygge og parkering i en helhet er blant utfordringene som legges til grunn for at det nå foreslås å utarbeide en temaplan for vei og trafikkavvikling i Drøbak. «Temaplanen skal lede til permanente løsninger for trafikkavviklingen, parkering samt for trafikken til Oscarsborg. Arbeidet vil kreve mye analyse og forankringsarbeidet (høringsversjon planstrategi s. 16)». Her ligger noe av kjernen i utfordringene knyttet til besøksforvaltning i hele området i dag.

Det vil være avgjørende for det videre arbeidet med utvikling av reiselivet i Drøbak å se på dette som en del av besøksforvaltningsarbeidet, og tiltak for å kanalisere besøkende til det beste for både gjesteopplevelsen, næringslivet og innbyggere.

Både samfunnsdelen og arealdelen foreslås rullert. Også strategisk plan for næringsutvikling foreslås tatt ut og innarbeidet i kommuneplanens samfunnsdel.

5.4. Andre planer / utredninger

- **Verneplan for Oscarsborg** ([Link](#))

En verneplan er ingen plantype som er definert i plan- og bygningsloven eller kulturminneloven. Begrepet brukes imidlertid hyppig om ulike typer av planer innenfor kulturminne-forvaltningen. Verneplaner for enkeltanlegg innen Forsvaret kan sees på som delplaner under landsverneplanen og som en oppfølging av denne. Verneplanens gyldighetsområde begrenser seg til de arealer, bygninger og anlegg som er i Forsvarets eie. «Forsvarsbygg har på vegne av Forsvarsdepartementet det helhetlige ansvaret for Forsvarets kulturminneforvaltning. Nasjonale Festningsverk er en enhet i Forsvarsbygg som skal forvalte, bevare og utvikle festningsverk som Forsvaret ikke lenger skal benytte. Utfordringen er å gjøre festningene til levende og etterspurte arenaer for kultur, næring og opplevelser uten at det går på bekostning av deres kvaliteter som kulturminner.» *NB! Siden verneplanen var ferdig i 2001 har Forsvarsbygg gått gjennom omfattende omorganiseringer. Navn- og rolleendring etter omorganiseringene ikke ajourført i verneplanen.*

- **Mulighetsstudie Festningshotellene.** ([Link](#))

Ved etableringen av hotellvirksomheten på Oscarsborg Festning i 2007, ønsket Staten v/Forsvarsbygg en mulighetsstudie for etablering av overnatting i hovedfortet. Mulighetsstudien, gjennomført av Festningshotellene i egen regi og offentliggjort i mai 2023, viser mulighet for utvikling av i første omgang 16 rom / suiter i hovedfortets opprinnelige forlegningsrom – lokaler som har stått ubrukt og forfalt siden Forsvaret avviklet sin aktivitet ved festningen. Festningsverket er fredet, og utviklingen krever ny teknologi og optimal kreativitet. Utviklingen skal nennsomt ivareta den fredete bygningsmassen og ikke påføre bygget noen tekniske inngrep.

- Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS). Frogn kommune (2016): Områdereguleringsplan for Drøbak sentrum. ([Link](#))

Denne utredningen konkluderer med at planområdet, Drøbak sentrum, er sårbart for særlig fire fareområder – se figur 16.

Uønsket hendelse	Grad av risiko
UH1: Stormflo og høye bølger fra sør	(Materielle verdier)
UH2: Utslipp av brannfarlig eller etsende væske som følge av ulykke med transport av farlig gods.	(Liv og helse)
UH3: Trafikkulykke der gående/syklende er involvert	(Liv og helse)
UH4: Større brann i trehusmiljøet i Drøbak sentrum.	(Liv og helse)
	Materielle verdier

Risikovurderingen avdekker ikke kun risiko som en direkte følge av planframlegget. Det er likevel vurdert at dagens risikobilde for disse fire hendelsene ikke blir bedret av planframlegget. Eksempelvis vil planframlegget kunne bidra til økt trafikk og i prinsippet bygging av boliger i område usatt for stormflo.

Figur 16 Frogn kommune / Norconsult ROS analyse 2016 s. 20

- Kulturhistorisk stedsanalyse Frogn kommune DIVE (Asplan Viak 2012) ([Link](#))

«Rapporten er en kulturhistorisk stedsanalyse etter Riksantikvarens DIVE-metode. Analysen er utført i fire trinn, Beskrivelse, fortolkning, vurdering og aktivisering. Analysen skal bidra til at Drøbaks historiske kvaliteter og muligheter ivaretas og aktiveres som fellesgoder i stedsutviklingen. Analysen munner ut i anbefalinger for vern med forslag til reguleringsbestemmelser som grunnlag for revidering av verneplanen.»

- Veileder for plan- og byggesaker (Frogn kommune / Norconsult 2017 – oppdatert 2021) ([Link](#))

«Veileder for tiltak og bruk av områderegulering i Gamle Drøbak»

Viser bla avgrensning av hensynssone for kulturmiljø Gamle Drøbak (Verneområdet) – kart fra DIVE analysen (Asplan Vian 2012), som er identisk med Riksantikvarens NB! område.

- **Bærekraftig friluftsliv i Oslofjorden (2023-2026)** ([Link](#)) 3- årig samarbeidsprosjekt mellom Asker kommune, Frogn kommune og Oslofjorden Friluftsråd (PL) om bærekraftig bruk av øyene i fjorden. Prosjektet vil ta sikte på å øke enkeltområders tålegrense gjennom differensiert forvaltning, tilrettelegging og informasjonsformidling. *Skal utarbeide en felles besøksstrategi/forvaltningsplan.* Budsjettramme 3,9 mill.

6. Hjerte- og smertepunkter

Rundt 30 engasjerte deltakere kom med sine innspill på Frokostmøte 7. februar

Plasser på kartet

Hvor er dagens «hjertepunkter»? For hvem?
Hvorfor? Lilla = primært for innbyggere

Hvor er dagens «smertepunkter»? For hvem?
Hvorfor?

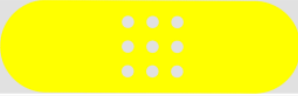
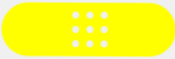
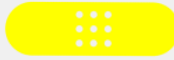
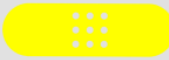

Hvor er de sentrale «informasjonspunktene»?
For hvem? Hvorfor? Oransje – ønsker»

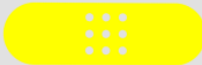
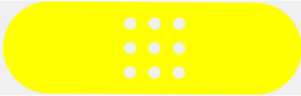
Fokuser på gamle Drøbak sentrum og Oscarsborg

MIMIR

Gamle Drøbak sentrum

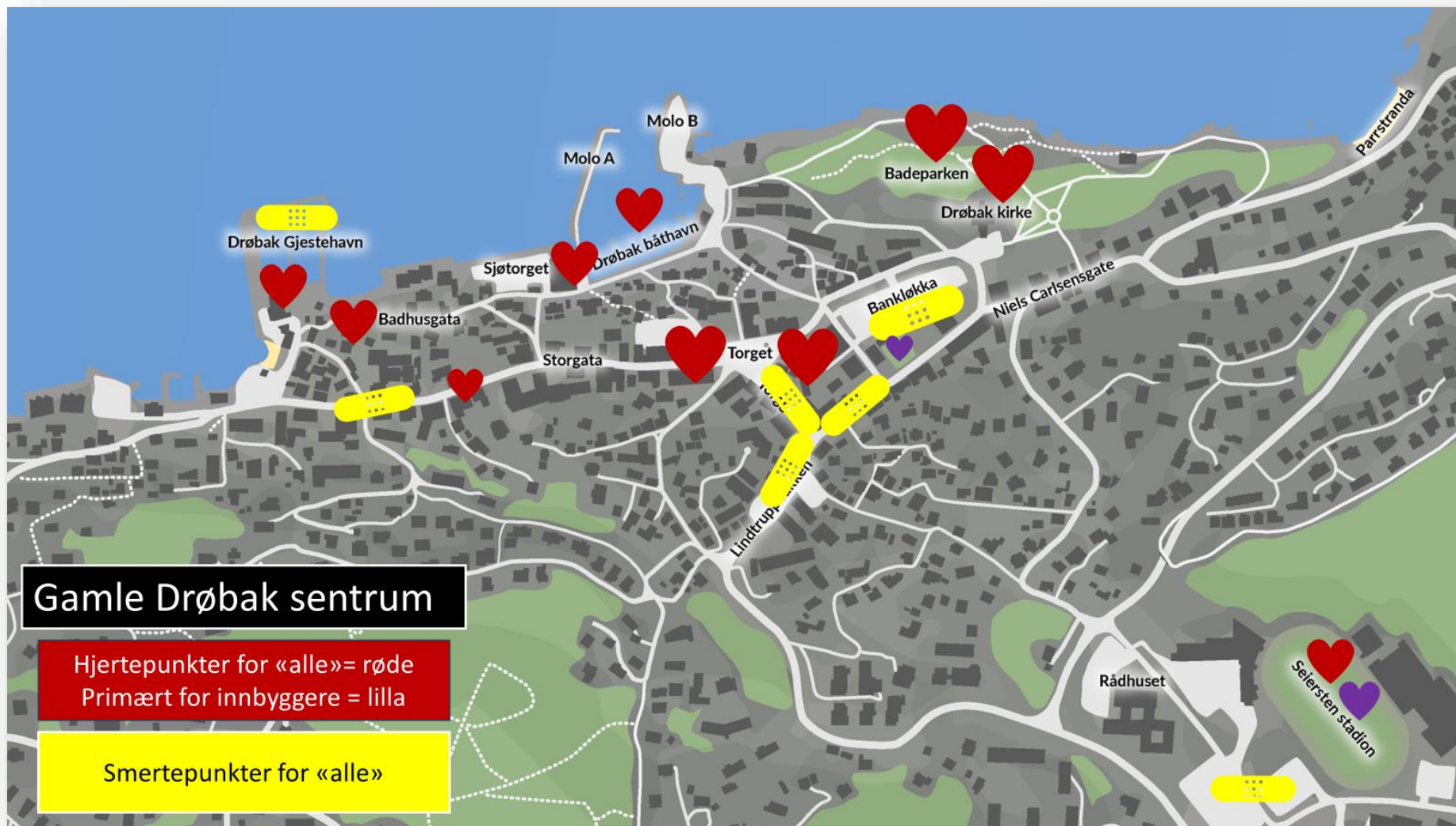
Hvor/Hva	Hjerte	Smerte	Kommentar
Parkering og trafikkavvikling –spes. Bankløkka, Torggata, Sund-brygga			For lite kapasitet, farlig for myke trafikanter, trangt for turistbusser
Gjestehavna og Cafe Sjøstjerne			Gjestehavna er utsatt ved vind og store bølger.
Badeparken inkl. Drøbak Kirke med Kirkeparken			Noe utfordringer med slitasje, støy, forsøpling i Kirkeparken ifm. festival
Drøbak båthavn			Potensial for «flere brukere» - tilby faste plasser til «gjester» når ledig
Follo Museum			Veldig populært, men for lite parkeringskapasitet ved mye besøk
Drøbak Torg m/nisje butikker, serveringssteder, Julehuset Biblioteket og Musikkens Hus			Her er det liv & røre. Idyll med trehus og «Village-vibe». Behov for å spre besøkstrykket i både «tid & rom».
Nedre del av Storgata/Sentrum Syd			For lite som skjer, stort potensial for «å strekke» sentrum sydover
Seiersten stadion og Seierstenmarka			

Oscarsborg (og Oslofjorden)

Hvor/Hva	Hjerte	Smerte	Kommentar
Besøkende til Oscarsborg bruker i liten grad tilbudene i Gamle Drøbak			Potensial ! dersom man finner nye løsninger ift. tilgjengelighet/ferge
Sundbrygga; trafikkavvikling (buss) parkering, mangler off. toalett			Tar ikke hensyn til lokalbefolkning (Husvikveien og Nordstranda)
Oscarsborg gjestehavn			Familievennlig tilbud og godt vertskap. Nytt serveringstilbud.
Oscarsborg festning			Oscarsborg brukes i liten grad av lokalbefolkningen. Fergetilbud ikke tilpasset ift. tilgjengelighet/pris.
Stolpejakten			En populær og tilgjengelig aktivitet. Mye engasjement - også i Drøbak sentrum & hele Frogn kommune.
Ulike målgrupper gir grunnlag for kommersiell helårsvirksomhet			Hotellet satser på K/K, events for bedriftsmarkedet, mindre på turister
Toalettkapasitet på Oscarsborg			Mangler HC-tilpasset, stellebord. Sprengt kapasitet. Kommer snart.
Kommandantens Badehus			«Hemmelig» perle

Brukes mest av lokalbefolkningen (lilla hjerte) og/eller hjerte- & smertepunkter UTENFOR Gamle sentrum med Oscarsborg

Hvor/Hva	Hjerte	Smerte	Kommentar
Kopås (historiske tilrettelagt turområde i Husvik/Nordstranda)			Turtellere viser 50.000 besøkende
Velhaven (parken ved Bankløkka)			Parkeringskapasiteten er sprengt
Follo museum og lekeplassen			Veldig populært, men for lite parkeringskapasitet ved mye besøk. NB! Lekeplassen brukes mye av lokalbefolkningen -«deilig når det er fult i sentrum»
Skiphelle og Torkildstranda i syd, Husvik/Militærstranda i nord			Alle er velkommen
Håøya, Oslofjorden og Kyststien			Brukes mye av lokalbefolkningen, hyttefolk og båtfolk
Golfbanen			
Turløyper / friluftsområder - Bråtanstien/Sogstikollen/Brunskogen			Skiløyper på vinter
Haneborg gård/gårdsbutikk			Lokalmat
Seiersten skanse og veisvingbatteriet			Attraktivt turområde for lokalbefolkningen, samt historisk attraksjonskraft. Flott utsiktspunkt.
Seiersten stadion og Seierstenmarka			Innfartsparkering, men få oppstillingsplasser for busser ved Seiersten (kun 2).

Oscarsborg med Sundbrygga – ferge til/fra Oscarsborg, Husvik og Nordstranda

Hjertepunkter for «alle» = røde
Primært for innbyggere = lilla

Smertepunkter for «alle»

MIMIR

Info-punkter for besøkende –
Grønne finnes i dag,
oransje er ønskelig

7. Interessentanalyse

Som beskrevet i 3.1 handler besøksforvaltning om hvilke verktøy, samarbeid og tiltak som i sum påvirker besøkendes adferd på destinasjonen, og i dette tilfellet i Drøbak sentrum og Oscarsborg. For å få til en helhetlig besøksforvaltning er det avgjørende med en god rolle- og ansvarsavklaring.

Interessentanalysen gjort i dette forstudiet tar et litt bredere perspektiv, og har utgangspunkt i hvilke aktører som vil være en del av laget for å få til en helhetlig besøksforvaltning. Basert på formelt ansvar, samtaler med aktuelle representanter og arbeidsmøter oppsummeres interessentanalysen i en matrise som kartlegger følgende hovedpunkt:

- Hvem er de / hvem representerer de
- Interesse / rolle i prosjektet (dvs. rolle mht reiselivsutvikling og besøksforvaltning)
- Innflytelse – høy, middels, lav
- Holdning til prosjektet

Noen sitater som illustrerer det store spennet av interessenter og deres meninger om potensial og utfordringer for Drøbak med Oscarsborg som reisemål og lokalsamfunn:

- *Å bo i Drøbak er som å være på ferie hele året!*
- *Vi er Oslos nærmeste Sørlandsidyll – alle vil til Drøbak.*
- *Drøbak er noe helt unikt. Både en sommerby & en juleby og har 2 mill. innen en radius på 2 timer.*
- *Ønsker at Drøbak sentrum skal brukes mer av lokalbefolkningen - være en "smeltedigel", inkluderende og relevant for «alle lag» av oss som bor her.*
- *Drøbaks befolkning er en salig mix av «urinnvånere, pengefolk og kunstnere».*
- *Oscarsborg er ikke bare en egen øy, men er som et eget univers.*
- *Ikke noe nytt med interessekonflikter – lokale innbyggere (i området Husvik/Nordstranda) var allerede i rettsak m/Forsvaret i 1860.*
- *Drøbak har nådd et metningspunkt når det gjelder turister.*
- *Vi sier kom til oss - men glemmer å fortelle at de besøkende ikke kan komme med egen bil eller buss. Det har vi ikke mer plass til i dag!*
- *Vi må finne løsninger som kan minske ulike type problemer for ulike brukergrupper/interessentgrupper. Løse flere ting for mange nok - samtidig. (Spleiselag)*
- *Vi mangler en dirigent i dag.*

På de neste sidene oppsummeres funnene og analysen for de 10 aktørene som innledningsvis er vurdert som de mest sentrale ifm. et arbeid om besøksforvaltning i Drøbak og Oscarsborg. I løpet av forstudien er det kommet konkrete innspill på ytterligere (ca.) 80 aktører med interesse for utvikling av Drøbak og Oscarsborg i et besøksforvaltningsperspektiv. Ingen av interessentene er negativ til prosjektet, flere er positive og noen er

avventende til hva det skal inneholde og hvilken rolle som er naturlig for dem å ta. Fullstendig liste, samt ytterligere detaljer fra en-til-en dialogmøtene med de 10 utvalgte aktørene er upubliserte vedlegg til rapporten.

Interessent*	Interesse i prosjektet / rolle	Innflytelse (høy, middels, lav)	Holdning til prosjektet (1= svært positiv, 2= positiv, 3= nøytral, 4= negativ, 5= svært negativ)	Hvilken krav og forventinger har de i prosjektet / behov
Visit Greater Oslo (Akershus Reiselivsråd)	INITIATIVTAKER. Destinasjonsselskap for hele Akershus. Er prosjekteier. Representerer de besøkende / turistene / markedet. Fokus på besøksforvaltning som del av utredning/avklaring/forberedelser til oppstart av arbeidet med å oppnå "Merket for Bærekraftig reisemål".	Høy	1	At forstudiet kan benyttes som et faglig grunnlag for oppstart av arbeidet for å kvalifisere til "Merket for Bærekraftig reisemål (2-årig prosjekt med støtte fra IN) og/eller danner grunnlag for et forprosjekt som resulterer i rammer/ressurser til gjennomføring av felles prioriterte tiltak for god besøksforvaltning.
Visit Drøbak & Oscarsborg	INITIATIVTAKER. Turistinformasjonen i Drøbak, et helårsåpent autorisert og kommunalt turistkontor. Ligger i samme bygning som Drøbak Akvarium og drifter også utlånssentralen BUA Drøbak.	Høy	1	At forstudiet kan benyttes som et faglig grunnlag for oppstart av arbeidet for å kvalifisere til "Merket for Bærekraftig reisemål (2-årig prosjekt med støtte fra IN) og/eller danner grunnlag for et forprosjekt som resulterer i rammer/ressurser til gjennomføring av felles prioriterte tiltak for god besøksforvaltning.
Frogn kommune	INITIATIVTAKER. Planmyndighet, koordinator for utviklingen av attraktive lokalsamfunn, innbyggere i fokus. <i>Mange etater med ulike interesser (Teknisk/Samfunn/Plan/Næring/Kultur/Frivillighet/Parkeri ng/Park osv)</i> . Ulike rolle mht reisemålsutvikling (ref. kommunens rolle som rammesetter, produkteier, utviklingspartner og vertskap). Bruke PBL.	Høy	1 = Kultur og næring. Kommunedirektør og avd. for Samfunn & Teknikk holdes orientert.	Jobbe faglig og systematisk med følgende problemstillinger for gamle Drøbak og Oscarsborg som besøksmål: 1) Varierende besøksunderlag gjennom året med stort press på sommeren 2) Utfordringer med parkering, toaletter og optimal gjesteflyt i pressperioder 3) Behov for økt fokus på lavsesong for å kunne drive godt på helårsbasis
Oscarsborg festning (forvaltes av Forsvarsbygg v/eiendomsavd.) og Oscarsborgs festningsmuseum (en del av Forsvarets museer som er egen avd. i Forsvaret)	Forsvarsbygg har ansvar for bærekraftig utvikling av våre nasjonale festningsverk, deriblant Oscarsborg festning som er fredet av Riksantikvar. Forvalter hele Oscarsborg (utearealer, bygninger, utleie av næringseiendom). Museumssjefen har en aktiv og utadrettet formidlings rolle, mens Festningsforvalteren (eiendomsavdelingen) jobber med vedlikehold, utleie og drift. Begrensede midler til vedlikehold av uteområder og bygninger. Har eiendom på fastlandet ved Husvikstranda inkl. tilrettelagt parkering for biler og busser ifm. Sundbrygga. Eier og drifter fergen fra Sundbrygga til Oscarsborg.	Høy (MÅ også involvere Eiendomsavdelingen i Forsvarsbygg i evt. videre prosjektfase)	1 = Kommandant/Festningsmuseet. (Festningsforvalteren/Eiendomsavd. Ikke kartlagt i forstudien)	Det er behov for å løse opp i trafikkavviklingen/ parkeringsutfordringene ifm. gjester til Oscarsborg. Behov for ny løsning for å avlaste Sundbrygga. Det er Forsvarsbyggs ansvar å få til bedre fergeavvikling via Husvik. Det utredes nytt ferjeleie ved Husvik. Kommandanten antar et 5-års perspektiv før realisering av ny kai/ferge-løsning(-er).

Interessent*	Interesse i prosjektet / rolle	Innflytelse (høy, middels, lav)	Holdning til prosjektet (1 = svært positiv, 2 = positiv, 3 = nøytral, 4 = negativ, 5 = svært negativ)	Hvilken krav og forventinger har de i prosjektet / behov
Festningshotellene m/Oscarborg Hotel & Resort, Havnekroa (i gjestehavna Oscarsborg) og Reenskaug Hotel i Drøbak sentrum	Største (og eneste) kommersielle overnattingsbedrift i Drøbak. Familien har eid&drevet Reenskaug siden 1972. I 2004 da Oscarsborg festning ble frigitt til sivil bruk startet de Oscarsborg Hotel & Resort og i 2017 ble Festningshotellene etablert. Hovedmålgruppe på Oscarsborg Hotel & Resort er K/K fra Forsvaret og justissektoren (Blålys-etatene) og leverandørindustrien til sektorene. Sommer er "lavsesong" med "lave priser". Er Miljøfyrtårn og blir Olavsrosa. Bruker 3,5 mill årlig på markedsføring. Medlem i Visit Oslo (anser dem som viktig samabeidspartner).	Høy	2 = Besøksforvaltning / 1 = Merket for Bærekraftig reisemål	Frogn kommune har satt "reiselivet øverst på agendaen" for en fremtidig utvikling av Drøbak. Da må det gjøres prioriteringer og tas beslutninger (som kan være mindre populære for noen interessenter). Prioritering av reiselivet betyr også at kommunen må bruke midler for nødvendig tilrettelegging og ta ansvar ift. saker som må løses - herunder trafikkavvikling og parkeringsbehov i sentrum. Drøbak har nådd et metningspunkt, og for å håndtere turismen må vi flytte på turistene slik at det blir lettere å besøke Oscarsborg og beholde turismen i sentrum. Behov for økt samhandling mellom kommunen og Forsvaret, samt bedre forståelse/anerkjennelse/ synliggjøring av rolledelingen mellom kommunen og Forsvaret. Anerkjenne betydningen av å løfte og tilrettelegge for besøksmålet Oscarsborg.
Oscarsborg Gjestehavn & Spiseriet (åpner 2024)	Oscarsborg gjestehavn er en familiebedrift som drives av to generasjoner. I tillegg til å drive gjestehavnen starter de i 2024 et nytt spiseri og restaurant i Gjestehavna. Har en 20 årig leieavtale med Forsvarsbygg (inngikk for 9 år siden). Egen 20-årig avtale for å leie bygget til "Spiseriet". Familievennlig gjestehavn med "godt rykte" og mange faste småbåt-gjester.	Middels	1	Ønsker at det blir enklere for besøkende i Gjestehavna på Oscarsborg å bruke tilbudene i Drøbak sentrum og for lokalbefolkning i Drøbak/Frogn å bruke Spiseriet (og Oscarsborg). Det er behov for å finne løsninger for trafikk/parkering/ferge. Ønsker å bidra til bedre samhandling mellom aktørene på Oscarsborg - selvom disse har ulike målgrupper og interesser. Uklart hva som er kommunenes rolle når det gjelder utvikling av Oscarsborg - på kort og lengre sikt - ønsker en tydeliggjøring her. Opplever at våre egne gjester som kommer i båt ikke påvirker lokalsamfunnet i negativ forstand, men vi er godt kjent med smertepunktene ifm Oscarsborg (dyr ferge, mangel på parkering, store busser i trange gater).
Frogn Næringsråd	Frogn Næringsråd er en politisk nøytral interesseorganisasjon som skal arbeide for å fremme næringslivets interesser, utvikle eksisterende næringsliv og stimulere til etablering av nye virksomheter i Drøbak by og Frogn kommune. Frivillig ledelse/styre organisert i ulike forum; Eiendom, Detaljhandel, Håndverk, Helse & Velvære, Servering, Kunst & kultur (mens Reiseliv - litt av & på)	Høy	1	Nyttig med en slik prosess, vi trenger økt fokus på besøksforvaltning. Det er politisk vedtatt at Drøbak skal være "en turistby", men da må det til en holdingsendring der alle må ville at "turistene skal ha det bra". Kommunen må løfte fram hva det betyr (fordeler, ulemper, håndtering) av å være en "turistby". Ønsker at flere av butikkene i sentrum skal engasjere seg. Ser gjerne at kommunen utøver mer aktiv rolle ift. Oscarsborg og legger bedre tilrette for å løse trafikkavvikling/parkering. Ønsker at "hele" Drøbak sentrum skal tas i bruk av de besøkende. Det er et potensial for spredning av de besøkende i både "tid & rom". Viktig at kommunen har nok kompetanse og innsikt før beslutningene tas, de må bruke lokale nettverk bl.a. gjennom Næringsrådet og lokalbefolkningen må tas med på råd i forkant. Sentrumsutvikling er viktig. Festivalene er bra for byen og lokalbefolkningen. Det er et potensiale for at innbyggere og besøkende (fra regionen) bruker Drøbak sentrum i mye større grad, men da er parkeringskapasiteten en "flaskehals" som må løses. Samtidig er det begrenset penderparkering til Oslo ved Måna. Stor parkeringskapasitet ved Tusenfryd, gjør at pendlerne handler på veien hjem (ikke lokalt!). Det bør ses på en felles løsning for pendler - og innfarstparkering. Digital info om parkering og fremkommelighet før ankomst er viktig.

Interessent*	Interesse i prosjektet / rolle	Innflytelse (høy, middels, lav)	Holdning til prosjektet (1= svært positiv, 2= positiv, 3= nøytral, 4= negativ, 5= svært negativ)	Hvilken krav og forventinger har de i prosjektet / behov
Verneforeningen Gamle Drøbak	Verneforeningen Gamle Drøbak sitt formål er å samle enkeltpersoner, organisasjoner og bedrifter for å arbeide for bevaring av stedets identitet og egenart. Spesielt den eldre, kulturhistoriske bebyggelsen, samt miljøet som særpreger gamle Drøbak og Frogn. Ble stiftet i 1971. Frivillig interesseorganisasjon for cirka 250 medlemmer, en forening med en lang og stolt historie. Kulturminnefokus og høringsinstans, jobber med temaer som bygningsmessig bevaring av den gamle trehusbebyggelsen, aktivt medvirke til håndheving av reguleringsbestemmelser og formidling. Har ikke-kommersiell fokus.	Høy	3	Det er ulike interesser mellom private eiendomsutviklere/eiere som vil utnytte verdiene/ realisere verdiene, men hensynet til vern/kulturarv må respekteres. Vi samarbeider godt med kommunen. Ny Områderegulering Gamle Drøbak ble vedtatt i 2021 med bedre spesifiserte vernebestemmelser. Ønsker en tålegrenseanalyse for Drøbak ift. besøkende/trafikk. I dag finnes ikke gode løsninger for parkering. Belastningen av spesielt Kirkeparken er for stor. Kjøretøy med for høyt akseltrykk påvirker forstøttningsmurer, veier og den gamle trehusbebyggelsen. Allerede for 10 år siden ble det påpekt "røde" områder i ROS-analyse mht. alvorlige ulykker, myke trafikanter og brann i gamle trehus. Ønsker å være med i evt. videre arbeid. Velforeninger må få ha en sterk stemme om trafikkbelastningen med store turistbusser gjennom trange, fortausløse gater, spesielt til/fra Sundbrygga for gjester til Oscarsborg.
Nordstranda og Husvik Vel	En partipolitisk nøytral forening som har til formål er å ivareta medlemmenes og velområdets felles interesser. Skal i sitt arbeid bidra til en balansert utvikling ved å arbeide for gode oppvekst vilkår og bomiljøer og bidra til at det tas natur- og miljøhensyn i utviklingen av området. Vellet tar opp, samordner og gjennomfører tiltak til beste for beboerne og velområdet. Representerer befolkningen i sitt område overfor kommunen og andre offentlige instanser. Ivaretar velområdets interesser som et hørings- og samarbeidsorgan overfor andre instanser og er befolkningens talerør utad i saker som vedrører området og befolkningens interesser. Skal opprettholde en jevnlig kontakt med kommunale organer og holde seg orientert om de planer som foreligger for området på kort og på lang sikt. Stiftet i 1998. Revitalisert i 2019 (bl.a. pga. besøkstrykk Oscarsborg/Sundbrygga). Meget aktive.	Høy -> Middels	1	Ønsker å bidra til å finne fremtidsrettede smarte løsninger ift. trafikk/parkering, som for eksempel innfartsparkering i kombinasjon med pendlerparkeing. Grønn mobilitet med kollektive løsninger ferge Oslofjorden, flere sjøterminaler/kaianlegg er ønskelig. Positiv til spleiselag om felles infrastruktur. Foreningen initierer og driver flere store utviklingsprosjekter som er gode for både innbyggere og besøkende: 1) Løkka stadion 2) Husvik Kopås (nå med universell utforming) - egne turtellere oppgir 50.000 besøkende og 3) Nordstranda (badeplass). Vi har jobbet for å få Forsvarsbygg og kommunen mer "på banen" ift. trafikksituasjonen, ser ut som det er "bevegelse". Positiv dialog og holdning til å finne andre alternativer til Sundbrygga, men forsvaret har ikke nok økonomiske midler alene. Vi må se på omforente løsninger bl.a med "Blålys-etatene" som også har behov for nye/bedre fasiliteter på kaiområder ved utrykning. Det er behov for både <i>kortsiktige og langsiktige løsninger</i> .
Tregaardens Julehus	Respektert gründer & bærer av Drøbaks identitet og rolle som Juleby. Åpnet først en hobbybutikk i Drøbak i 1976 og så Tregaardens julehus i 1988 i Drøbaks gamle bedehus. I 1989 så overtok Julehuset og Julenissens postkontor den offisielle adressen til julenissen i Norge. Bidro til å gi Drøbak "Turiststatus" med søndagsåpne butikker. Er også en betydelig gårdeier i Drøbak sentrum og eier blant annet bygget der Avistegnernes hus (Lindtrupbakken 1) ligger og Torget 4.	Høy	1	Ønsker at Drøbak skal være attraktiv for besøkende hele året (ikke bare en sommerby). Vi trenger butikker og handel. Det å drive helårsvirksomhet er krevende, men man må holde åpent likevel. Avvikende og tildels begrenset åpningstider i sentrum - både hos servering og handel - gjennom året er ikke bra/uforutsigbart. Ønsker mer kreative og "modig" aktører. Vi trenger at noen kan "samle miljøene/stemmene". Drøbak består av ulike grupperinger med ulike interesser og det må legges tilrette for bedre og mer kommunikasjon mellom aktørene. Flere næringsdrivende må engasjere seg/delta i fellesskapet. Trafikkavviklingen er krevende, men "verre før" da bilene måtte ta fergen over til Hurum.

Interessent*	Interesse i prosjektet / rolle	Innflytelse (høy, middels, lav)	Holdning til prosjektet (1= svært positiv, 2= positiv, 3= nøytral, 4= negativ, 5= svært negativ)	Hvilken krav og forventinger har de i prosjektet / behov
Serveringsbransjen v/Kumlegaarden og Cafe Sjøstjernen	I to av Drøbaks eldste bygninger ligger tradisjonsrike Kumlegaarden restaurant som ble etablert 1989. Den drives og eies av to generasjoner i samme familie. De tar imot alt fra store bussgrupper (pensjonister), til turister og lokale. Mye bussgrupper med relativt korte stopp for servering. Tradisjonsrik norsk mat hvor de kjøper mange av sine ingredienser fra lokale Haneborg gård. Det er også mange konserter på Sjøstjernen i løpet av året. Fikk også Frogn kulturråds hederspris i 2023.	Høy	2	Ønsker mer samarbeid mellom Oscarsborg og Drøbak sentrum. Positive opplevelser for besøkende må skapes i fellesskap. Næringsrådet er bra med ulike fora, men ønsker også mer "på tvers" mellom de ulike bransjene. Kommunen må involvere seg mer og være ærlige. De ulike aktørene må snakke mer direkte sammen, og ikke lese om aktuelle saker og hverandre i avisa først. Drøbak sentrum med trehusbebyggelsen og søndagsbyen har utviklingspotensial, for eksempel med egen badebuss-skyttel synlig profilert i bybildet - for både besøkende og fastboende og hyttefolk. Parkeringsutfordringene MÅ løses. Det har vært ulike utredninger i 40 år, nå må vi løse og teste ut nye tiltak. Det er kun 2 bussparkeringsplasser på Seiersten, vi trenger flere. Bussoperatører (pensjonister) velger sted pga. lettvinnt parkering & god mat. Derfor må vi kjøre selv og hente bussjåførene for egne grupper. Vi har foreslått for kommunen en felles "el-bil-skyttel" løsning for buss-sjåførene fra fra Seiersten. Manglende fellesskap - satt på "spissen". 1) Mange av handelstandens aktører oppfattes som "selvsentrerte" og lite interessert i samarbeide på tvers som vil kunne gi synergieffekter for hele handelsstanden, 2) Serveringsbransjen - samles ikke nok rundt felles satsinger som kunne løfte alle (jf. Take away byen under Korona).
Drøbakfestivalen	Eier den største musikk/publikums-festivalen i Drøbak med rundt 6000 deltakere over to dager. Drives kommersielt og profesjonelt, men med et stort hjerte for Drøbak & lokalbefolkningen. Målgruppen er 75% lokale/regionale og resten tilreisende. Har 3-årig avtale med Frogn kommune som eneste festivalarrangør som får bruke Kirkeparken/Badeparken til festival. Har miljøprofil.	Middels	2 (positiv til å diskutere videre, men usikker på utviklings- og samarbeidene mellom aktører. Mange forsøk, mange utredninger)	Bolyst & Besøkslyst henger sammen. Med noe mer tilrettelegging fra kommunen, er det mulig å ta ut større potensial. Politikerne må tørre å ta noen beslutninger/avgjørelser på vegne av fellesskapet for en "ny tid". Mye er opp til kommunen, men de har økonomiske utfordringer. Ønsker "liv i byen" gjennom hele året. Både forsterke "Sommerbyen" og "Julebyen", men da kreves det mer aktivitet fra aktørene sin side. Hvis vi skal utvikle skuledesongene, må det jobbes mer helhetlig fra flere parter. Sentrumsutvikling er viktig, men man må ikke ta forhastede beslutninger. Drøbak har en identitet og historie som må forvaltes riktig. Jf. biblioteksaken. Mer fokus på grønn mobilitet, i form av utvidet tilbud omkring ferge/båt og kollektive løsninger, både for beboere, besøkende og pendlere. Eks. Sharebus / Ferdia til større arrangement. Og opprette egne "arrangør-treff/fora". Bra samarbeid mellom arrangører, kultur, handel og reiseliv, men savner større aktører med mer muskler / muligheter / ambisjoner. Akvariet har stort potensial. Ønsker mer balanse mellom bruk og vern.
Drøbak Kunstnerforum	Et frittstående kontaktforum som løfter fram og synliggjør profesjonelle utøvere i Drøbak/Frogn innen film, litteratur, musikk, scenekunst og visuell kunst. En sterk "bærer" av Drøbaks identitet med mange utøvende kunstnere (70 medlemmer). Vi vil synliggjøre den betydningen ulike kunstarter har i samfunnet og vise hvordan kunsten kan benyttes. Delta i byutviklingen med ideer, arrangementer og engasjement (arkitektur, estetikk og næring). Fokus på både medlemmene og på lokalsamfunnet. Kunstnerforum er også interessert i å få mer turisme i byen, spesielt dagsturisme fra nærområdene.	Middels	2	Sentrumsutvikling er viktig. Ønsker at Drøbak sentrum skal brukes mer og være en "smeltedigel", inkluderende og relevant for "alle i hele kommunen". I dag er det 16.000 innbyggere i kommunen, men et fåtall av disse bruker sentrum. Hvorfor er det slik? Hva kan gjøres? Ønsker også at kommunene i regionen skal bruke Drøbak sentrum mer, dvs. Nesodden, Asker, Oslo osv. Opptatt av å legge tilrette for nær-turismen/dagsbesøkende, har selv erfaring på at det er de som legger igjen mer penger (ikke nødvendigvis de typiske "turistene"). Ønsker å involvere Ungdommene/skolene (Ungdomsrådet) og de Eldre (Eldrerådet) for å skape tilbud for dem i sentrum. Vi trenger en holdningsendring med mer fremsnakking og stolthet til stedet vårt - litt sånn "HEIA Drøbak". Opplever vi har en litt for "lagdelt" befolkning, vi trenger noe som samler oss. Lavterskel-arrangementer for "alle" i sentrum kan bidra. Kommunen må bruke "pisk & gurot" for å få til ønsket utvikling. eks. næring i 1. etasjer i nye boligkomplekster (jf. Drøbak syd)

8. Oppsummering og anbefalinger

Formålet til denne forstudien har vært å samle, strukturere og oppsummere innspill fra ulike interessenter og eksisterende data for å etablere et felles kunnskapsgrunnlag innen tematikken besøksforvaltning i Drøbak sentrum og Oscarsborg.

Forstudien bekrefter på mange måter mye av det man allerede har hatt kjennskap til, men presenterer det på en helhetlig, oversiktlig og faglig måte. Besøksforvaltning utgjør det faglige rammeverket for arbeidet.

For oppdragsgiver har følgende punkter vært viktige for arbeidet med forstudien:

- **Samlende prosess:** Det har vært viktig å gjennomføre en prosess som involverer og inkluderer ulike interessenter, bygge forståelse og styrke samarbeidsklima.
- **Inspirasjon:** Oppdragsgiver har ønsket at forstudien skulle være inspirerende og utfordre til å tenke nytt med tanke på fremtidig utvikling.
- **Løsningsorientert tilnærming:** Det har vært et mål å identifisere konkrete løsninger som kan gjennomføres både på kort og lengre sikt for å jobbe med utfordringene innen besøksforvaltning.
- **Handlingsrettet resultater:** Oppdragsgiver har ønsket at forstudien skal bidra til å peke ut veien videre, med konkrete anbefalinger og trinn for hvordan man kan komme videre med neste steg i arbeidet med besøksforvaltning og en mer bærekraftig utvikling av reisemålet.

Forstudien skal også fungere som et faglig grunnlag inn i planprosesser og andre prosesser og prosjekter som påvirker reisemålet og/eller berører tilstøtende temaer som blant annet sentrumsutvikling, næringsutvikling og samferdsel/mobilitet og samfunnsutvikling.

En bred tilnærming til besøksforvaltning i Drøbak sentrum og Oscarsborg, vil treffe flere prioriterte innsatsområder i Akershus fylkeskommune, utover det som tradisjonelt er knyttet til næringsutvikling. Besøksforvaltning som en integrert del av bærekraftig reisemålsutvikling, inkluderer flere aspekter av stedsattraktivitet enn turisme («bo, besøke, bedrift») og vil sannsynligvis åpne for større muligheter for å sikre finansiering til videre arbeid.

8.1. Hovedfunn

Gjennom interessentanalysen kom det frem en rekke krav og forventninger til et evt. videre arbeid med besøksforvaltning i Drøbak sentrum og Oscarsborg.

Her oppsummeres punktene:

- **Fokus på bærekraftig reiseliv:** Interessentene ønsker at et videre prosjekt skal bidra til utvikling av mer bærekraftig reiseliv i området, som har fokus på vern av kulturminner og naturområder.
- **Behov for samarbeid og kommunikasjon:** Det er et tydelig ønske om bedre samhandling mellom ulike interessenter, inkludert kommunen, næringslivet, Forsvaret og velforeningene. Det er viktig med åpen kommunikasjon og samarbeid for å løse felles utfordringer.
- **Tiltak for å håndtere besøksstrømmene:** Det er behov for konkrete tiltak for å håndtere besøksstrømmene, spesielt i høysesongen. Dette inkluderer løsninger for parkering, trafikkavvikling og gjesteflyt.
- **Fokus på helårsdrift:** Interessentene ønsker en satsing på helårsdrift som kan tiltrekke besøkende året rundt, ikke bare i sommersesongen.
- **Inkluderende sentrumsutvikling:** Det er et ønske om å utvikle Drøbak sentrum som en inkluderende og levende by for både innbyggere og besøkende. Dette inkluderer tiltak for å engasjere ulike aldersgrupper og skape aktiviteter som tiltrekker folk til sentrum.
- **Behov for infrastrukturelt tiltak:** Interessentene ser behovet for infrastrukturelt tiltak som bedre parkeringsmuligheter, kollektivtransportløsninger og tilrettelegging for gående og syklende.
- **Prioritering av reiselivsnæringen:** Det er et ønske at det offentlige, herunder kommunen, prioriterer reiselivsnæringen og tar ansvar for nødvendig tilrettelegging og infrastrukturelt tiltak som støtter opp om reiselivs- og besøksnæringen i området.
- **Behov for tydelig rolleavklaring:** Det er behov for en tydeligere rolleavklaring mellom ulike aktører, særlig mellom kommunen og Forsvaret, for å sikre et bedre og mer forutsigbart rammeverk for effektiv besøksforvaltning.
- **Involvering av lokale nettverk:** God involvering og kunnskapsbaserte beslutningsprosesser er en sentral forventning blant flere av interessentene når det gjelder utvikling og håndtering av besøksstrømmene.
- **Holdningsendring og stolthet:** Det er behov for en holdningsendring som fremmer stolthet og engasjement for stedet, samt tiltak som samler befolkningen og skaper fellesskap og aktivitet i sentrum.

For ytterligere detaljer fra Interessentanalysen, se kap. 7.

Samlet sett kan innspillene fra ulike interessenter og gjennomgangen av eksisterende data oppsummeres i følgende hovedfunn:

Trafikksituasjonen: Trafikkproblemer utgjør en betydelig utfordring i Drøbak sentrum, med behov for løsninger som tar hensyn til ulike behov og interesser. Dette inkluderer håndtering av blålysetater, godstransport, pendlertrafikk og besøkendes transportbehov. Samtidig må løsningene fremme grønn mobilitet og kollektivtransport for å redusere belastningen på infrastrukturen og miljøet.

Interessekonflikter: Det er tydelige interessekonflikter mellom ulike brukergrupper i Drøbak sentrum og på Oscarsborg. Dette kan omfatte konflikter mellom grupper av turister, besøkende og lokale innbyggere, samt mellom ulike næringsaktører og offentlige instanser. Å finne balanserte løsninger som ivaretar alles behov og interesser blir derfor avgjørende.

Flere interessenter identifisert: Flere sentrale interessenter er identifisert, utover de som allerede har blitt involvert i forstudien. Dette inkluderer offentlige etater som Oslofjorden Friluftsråd, RUTER og Akershus fylkeskommune (særlig innenfor samferdsel og plan), samt private aktører som gårdeiere i sentrum. Fagmiljøet innen besøksforvaltning og planlegging ved NMBU på Ås pekes på som en interessant ressurs å koble på et videre arbeid. Samarbeid og konstruktive dialoger mellom disse interessentene er nøkkelen til å finne effektive løsninger for besøksforvaltning.

Behov for samhandlingsarenaer: Det er et tydelig behov for å etablere samhandlingsarenaer der ulike interessenter kan møtes, diskutere problemer og mulige løsninger, og teste ut nye initiativer i praksis. Dette kan bidra til å fremme felles forståelse, skape tillit og utvikle effektive strategier for besøksforvaltning.

Disse hovedfunnene peker på behovet for en helhetlig tilnærming til besøksforvaltning i Drøbak sentrum og Oscarsborg. Trafikkproblemer, interessekonflikter og samarbeid mellom interessenter må adresseres gjennom å involvere, inkludere og ta en helhetlig tilnærming som tar utgangspunkt i prinsippene for bærekraftig reiseliv (se punkt 5.2).

Det er et **potensial for å utvikle Drøbak og Oscarsborg til et helårig besøksmål.** Mulighetene ligger i å diversifisere tilbudet og skape attraksjoner, opplevelser og aktiviteter som appellerer til ulike målgrupper og interesser gjennom alle årstider. Beliggenheten til store befolkningsgrupper og til allerede etablerte trafikkmønstre er en stor fordel for en videre utvikling.

Eksempel på samhandlingsarena: Frokostmøte med workshop om besøksforvaltning. Arrangert av Visit Drøbak & Oscarsborg i samarbeid med Visit Greater Oslo, feb. 2024.

8.2. Anbefalte innsatsområder for besøksforvaltning i Drøbak med Oscarsborg

Her er følger noen anbefalte innsatsområder for arbeidet med besøksforvaltning i Drøbak og Oscarsborg.

Kulturarv: Besøksforvaltning på steder med kulturarv, og med en lokalbefolkning, er avhengig av å finne en god balanse mellom vern og bruk. Spesielt der det er identifisert "punktbelastninger" med høy besøksstrøm til bestemte tider, kreves det oppdatert informasjon og relevante data og innsikt, gjensidig respekt, åpenhet om ulike interesser og en vilje til dialog.

Bærekraftig reisemål: Visit Greater Oslo har nå fått innvilget søknaden til Innovasjon Norge sitt «Merket for bærekraftig reisemål» i samarbeid med Frogn kommune og har dermed fått innvilget midler til dette arbeidet. Prosessen frem mot førstegangsmerking tar ca. to år og inneholder ulike undersøkelser, planer og tiltak. Det var Festningshotellene som tok initiativ til Merket for bærekraftig reisemål i juni i fjor.

Lokalsamfunnets deltakelse: God involvering av lokalsamfunnet er avgjørende for å skape eierskap til utviklingen og sikre at den skjer i tråd med lokalsamfunnets behov og ønsker.

Kompetanseutvikling: Det er viktig å tilrettelegge for læring og kompetanseoppbygging, både for lokalbefolkningen, næringsaktører og besøkende. Dette innebærer tiltak for å øke kunnskapen om områdets kulturverdier og for å tilrettelegge for gode besøksopplevelser.

Besøksstyring og overvåkning: Det finnes ulike metoder og verktøy for å regulere og få innsikt i besøksstrømmer, adferd og etterspørsel. Dette er spesielt relevant i områder som Drøbak sentrum, spesielt i høysesongen. Det er viktig å vurdere tiltak som kan spre / kanalisere besøksstrømmen og håndtere belastningen på ulike områder.

Infrastruktur og fasiliteter: Det er viktig å utvikle tilstrekkelig infrastruktur, som besøkssentre, offentlige toaletter, gangveier og lekeområder, for å håndtere besøksstrømmene. Kapasitet på parkering og løsninger som skyttelbuss

Kommuneplan og reguleringsplaner: Disse planene legger rammene for utviklingen av Frogn samfunnet. Kommuneplanens samfunnsdel setter mål og strategier for utviklingen, mens arealdelen overfører disse til kart og bestemmelser som gir rammer for den fysiske utviklingen. Reguleringsplanene gir mer detaljerte bestemmelser for mindre områder. Det er viktig å integrere besøksforvaltning i kommunale planer. Gjennom samfunnsdelen kan tematikken og konkrete problemstillinger adresseres, mens arealdelen og reguleringsplanene legger juridisk grunnlag for bruk og vern av områder til spesifikke formål.

Teknologiske løsninger: Bruk av teknologi, som bookingsystemer, betalingsløsninger og informasjonsapper (også for parkering/trafikk), kan bidra til å forbedre besøksopplevelsene og håndtere besøksstrømmene.

Sikkerhet og beredskap: Det er viktig å ha gode beredskapsplaner som tar hensyn til ulike scenarier for å sikre sikkerheten til både lokalbefolkningen, besøkende, sårbare naturområder og kulturminner.

Innsikt og data: Oppdatert informasjon og data er avgjørende for å kunne tilpasse tiltakene kontinuerlig og sikre effektiv besøksforvaltning.

Opplevelsesrommet: Det er viktig å skape meningsfulle opplevelser for besøkende som også bidrar til trivsel i lokalsamfunnet og verdiskaping for næringslivet. Dette krever forståelse for ulike målgruppers behov og forventninger i kombinasjon med lokale ønsker og behov.

8.3. Veien videre

Den naturlige veien videre for arbeidet med besøksforvaltning i Drøbak sentrum og Oscarsborg er å arbeide med Merket for bærekraftig reisemål. Visit Greater Oslo har nå i samarbeid med Frogn kommune fått innvilget 800 000 kr fra Innovasjon Norge om å arbeide med «Merket for bærekraftig reisemål». Og vil starte opp et 2-årig prosjekt som skal kvalifisere reisemålet Drøbak & Oscarsborg til Merket for Bærekraftig reisemål, jf. kap. 5.2. Arbeidet inkluderer undersøkelser blant innbyggere, gjester/hytteiere og medlemsbedrifter i reiselivsnæringen. Dette vil være en viktig del av strategiprosessen for å sikre en bærekraftig utvikling og god besøksforvaltning.

Status for reisemålene og kommunene i Akershus, Østfold og Buskerud (tidligere Viken fylkeskommune):

I Akershus har ingen reisemål eller kommuner oppnådd «Merket for Bærekraftig reisemål» pr. februar 2024, men både Frogn kommune og Asker kommune er i gang med finansiering og rigging av hvert sitt prosjektarbeid (forventet oppstart i løpet av 2024). I Østfold er Fredrikstad godt i gang med sin førstegangskvalifisering (forventet 4. kvartal 2024). I Buskerud har hele 6 reisemål som omfatter til sammen 10 kommuner oppnådd Merket både en og flere ganger (Re-merking hvert 3.år).

D5 LOKAL BESØKSSTYRING

KRITERIER	INDIKATORER
D5-1 Destinasjonsledelsen skal i en involverende prosess planlegge og innarbeide tiltak for god besøksstyring slik at samhandling mellom reiselivsnæring, lokalsamfunn og gjester fremmes	D5-1.1 Har destinasjonsledelsen avdekket områder på reisemålet hvor lokalsamfunnet er negativt påvirket av høyt besøksvolum D5-1.2 Innbyggernes opplevelse av om reisemålet føles overfylt fordi det er for mange turister (fra innbyggerundersøkelsen) D5-1.3 Gjestenes opplevelse av om reisemålet føles overfylt fordi det er for mange turister (fra gjesteundersøkelsen) D5-1.4 Har destinasjonsledelsen iverksatt tiltak for god besøksstyring med mål om å forebygge og bøte på besøkendes eventuelle uheldige belastning på lokalsamfunn

Figur 107 Standard for Bærekraftig Reisemål, Innovasjon Norge. Besøksforvaltning er et sentralt tema som beskrives i kriteriet D5-1.

Utover arbeidet med å sikre finansiering og organisering av et 2-årig prosjekt for å kvalifisere til Merket for Bærekraftig Reisemål, anbefaler denne forstudien at oppdragsgiver igangsetter tiltak innen følgende konkrete oppfølgingspunkter:

Oppfølging av vedtatt Planstrategi for Frogn kommune: Det er viktig å inkludere besøksforvaltning i kommende rullering av kommuneplanens samfunnsdel og strategisk næringsplan. Videre bør det utarbeides temaplaner som tar hensyn til behovene innenfor områder som infrastruktur, kulturminneforvaltning og bærekraftig reiseliv.

Fortsatt styrking av intern samhandling i kommunen: Kommunen etablerer tverrfaglige besøksforvaltningsgrupper som møtes regelmessig for å diskutere og iverksette løsninger. Det er særlig viktig å inkludere teknisk avdeling i arbeidet for å sikre god koordinering og gjennomføring av tiltak.

Besøksstrategi for Oslofjorden: Det er behov for en overordnet besøksstrategi for Oslofjorden, med fokus på å håndtere trafikk og mobilitet, samt å fremme bærekraftig bruk av fjorden som ferdselsåre. Prosjektet Bærekraftig friluftsliv i Oslofjorden, som er et samarbeid mellom Asker og Frogn kommune i samarbeid med Oslofjorden friluftsråd er i gang og skal levere en helhetlig besøksstrategi i desember 2026.

Samarbeid med NMBU: Et samarbeid med Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) vil kunne identifisere felles interesser og muligheter for samarbeid innen besøksforvaltning og bærekraftig reiselivsutvikling.

Utvikling av «Reason to Go»: For å skape et attraktivt besøksmål året rundt er det viktig å utvikle flere opplevelser, aktiviteter og attraksjoner av høy kvalitet. Dette innebærer å tilrettelegge for et mangfold av tilbud som appellerer til forskjellige målgrupper og som bidrar til å øke verdiskapingen i lokalsamfunnet. Konkrete tiltak kan omfatte opplæring og kompetanseutvikling for aktørene innen opplevelsesdesign og konseptualisering. Videre kan det være nyttig å utvikle et årsplanleggingssystem der temadager, aktiviteter og arrangementer planlegges og samarbeides om, slik at det skapes attraksjoner som tiltrekker besøkende i perioder med lavere trafikk.

Samordning med regionale planer: Besøksforvaltningen må integreres i regionale planer for transport, mobilitet, næring og kulturminneforvaltning for å sikre en helhetlig tilnærming og samordning av tiltak på tvers av kommunegrenser. Ta initiativ til møter med relevante fagavdelinger/-personer i Akershus fylkeskommune for å presentere funnene i forstudien og drøfte mulighetene for samhandling, samt på hvilken måte fylkeskommunen kan forsterke det arbeidet med besøksforvaltning som Frogn kommune har tatt initiativ til gjennom piloten.

Søke støtte og samarbeid: Det vil være nødvendig å søke støtte og samarbeide med ulike aktører som Forsvaret, Akershus fylkeskommune, Oslofjordens Friluftsråd og andre relevante interessenter for å realisere målene for besøksforvaltning og bærekraftig reiselivsutvikling.

Disse tiltakene vil bidra til å legge grunnlaget for en helhetlig og bærekraftig besøksforvaltning i Drøbak sentrum med Oscarsborg, som ivaretar både lokale behov, besøkende sine interesser, forvaltning av kulturminner og miljømessige hensyn.

Referanseliste

Airdna.co. u.å. "Property Earning Potential." Hentet fra:

<https://app.airdna.co/data/rentalizer?address=Dr%C3%B8bak%2C+Norge&bedrooms=2&bathrooms=2&accommodates=4>

Asplan Viak. 2012. *Kulturhistorisk stedsanalyse Drøbak (DIVE)*. Hentet fra:

https://www.riksantikvaren.no/content/uploads/2019/10/frognkommune_dr25c325b8bak2012_asplanviakas.pdf

Festningshotellene. 2023. «Pressemelding: Presentasjon av mulighetsstudiet.» [Pressemelding 11.05.2023 - Festningshotellene](#)

Forsvarsbygg. U.å. «Oscarsborg Festning.» Hentet fra: [Oscarsborg festning \(forsvarsbygg.no\)](https://forsvarsbygg.no/oscarsborg-festning)

Frogn kommune. 2023. *Temaplan for frivillighet*. Her ligger også kunnskapsgrunnlag og handlingsplan. Hentet fra: [Frivillighet i Frogn - Frogn kommune](#)

Frogn kommune. 2018. *Forvaltningsplan Badeparken*. Hentet fra: [Badeparken - Frogn kommune](#)

Frogn kommune. 2018. *Kommunestyremelding- Strategisk næringsplan*. Hentet fra: [3ee6bc18-b24e-4f29-90e4-4a214baca738.pdf \(windows.net\)](#)

Frogn kommune. 2019. *Kommuneplanens samfunnsdel 2019-2031*. Hentet fra: <https://www.frogn.kommune.no/artikkel/Kommuneplanens-samfunnsdel-2019-2031>

Frogn kommune. 2023. *Kommunal planstrategi. Frogn kommune 2024 – 2027*. Hentet fra: [428232a8-e068-4143-be48-4f04641adb40.pdf \(windows.net\)](#)

Frogn kommune. 2023. *Kommuneplanens arealdel 2023 – 2025*. Hentet fra: [Kommuneplanens arealdel - 2023-2035 - Frogn kommune](#)

Frogn kommune. 2023. *Kulturmiljøplanen*. Hentet fra: [Kulturmiljøplanen - Frogn kommune](#)

Frogn kommune. 2023. *Trafikksikkerhetsplan. Frogn kommune 2023 – 2026*. Hentet fra: [Handlingsprogram 2022-2025 \(windows.net\)](#)

Innovasjon Norge 2011. *Håndbok for reisemålsutvikling*. Hentet fra: <https://business.visitnorway.com/no/verktoy/reisemalsutvikling/handbok-for-reisemalsutvikling/>

Innovasjon Norge. 2008. *Hvitebok for reisemålsutvikling*. Hentet fra:

https://salten.no/sites/s/salten.no/files/srsak_0421_vedlegg_hvitebokreisemaalsutvikling2008.pdf

Innovasjon Norge. 2021. *Nasjonal Reiselivsstrategi 2030. Sterke inntrykk med små avtrykk*. På oppdrag fra Nærings og fiskeridepartementet. Hentet fra:

<https://business.visitnorway.com/no/strategi-for-norsk-reiseliv/>

Innovasjon Norge. u.å. «Merket for bærekraftig reisemål». Hentet fra: <https://www.innovasjon norge.no/tjeneste/merket-for-baerekraftig-reisemal>

Kystleden. U.å. «Kystleden, enkelt friluftsliv langs kysten». Hentet fra: <https://kystled.no/>

NBI – registeret. <https://riksantikvaren.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=43a25b7d4d474f36ade60f9a69e620f0>

NHO Reiseliv. U.å. «Reiselivsnæringens verdi.» <https://www.nhoreiseliv.no/tall-og-fakta/reiselivets-verdi/reiselivsnaringens-verdi/>

NorConsult. 2016. *Områdereguleringsplan for Drøbak sentrum. Risiko- og sårbarhetsanalyse*. På oppdrag for Frogn kommune. Hentet fra: [Områdereguleringsplan for Drøbak sentrum \(nordstranda.no\)](https://www.frogn.no/omraadereregulering/omraadereregulering-for-drøbak-sentrum-nordstranda)

NordConsult. 2021. *Veileder for tiltak og bruk av områderegulering i gamle Drøbak*. På oppdrag for Frogn kommune. Hentet fra: [7ba4eb9f-c335-47d0-a026-21968b6d9d5e.pdf \(windows.net\)](https://www.frogn.no/omraadereregulering/veileder-for-tiltak-og-bruk-av-omraadereregulering-i-gamle-drøbak)

Nordland fylkeskommune. 2023. *Besøksforvaltning – hvorfor og hvordan?* Et informasjonsskriv fra Nordland fylkeskommune om hvordan kommuner kan håndtere reiselivsutvikling.

Nærings- og fiskeridepartementet. 2023. *Leve og oppleve – Reisemål for en bærekraftig fremtid*. NOU 2023:10. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon. Teknisk redaksjon. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/1d876bb6e74642908297a9e2bc981118/no/pdfs/nou202320230010000dddpdfs.pdf>

Nærings- og fiskeridepartementet. 2024. *Veikart for reiselivsnæringen*. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/64f9d2179b3a41a6b208c33008cab78c/nfd_veikart_reiseliv_web.pdf

Oslofjorden Friluftsråd. «Bærekraftig friluftsliv i Oslofjorden 2023-2026.» Hentet fra: <https://www.oslofjorden.org/baerekraftig-friluftsliv/>

Oslofjorden Friluftsråd. U.å. «Hytteoversikt.» Hentet fra: [Hytter - Oslofjordens Friluftsråd](https://www.oslofjorden.org/hytter-oversikt)

Pedersen, Ann-Jorid. 2015. *Opplevelsesbasert verdiskaping*. Oslo: Cappelen Damm

Statistisk Sentralbyrå. 2023. «Hytter og fritidsboliger». Hentet fra: <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/faktaside/hytter-og-ferieboliger>

Statistisk Sentralbyrå (SSB). U.å. «Ovenattignar». <https://www.ssb.no/statbank/list/overnatting/>

Verneforeningen 2021. *Områderegulering for Gamle Drøbak*. Hentet fra: <https://verneforeningen.no/omradeplan-gamle-drobak-vedtatt-2021/>

Visit Greater Oslo. <https://www.visitgreateroslo.com/>

